

BUFFALO BILL PRINTRE ROMÂNI

Adrian-Silvan Ionescu

Aurelian Stroe

Alături de Daniel Boone, Davy Crockett, Jedediah Smith, Jim Bridger și Kit Carson - trapperi și deschizători de drumuri care au reprezentat epoca pionieratului american din prima jumătate a secolului al XIX-lea - William Frederick Cody, poreclit Buffalo Bill (1846-1917) este fără discuție, cel mai mare cercetaș al ultimei jumătăți a veacului. Dar, față de cei dintâi, ale căror nume au intrat în legendă și au format folclorul țării, Buffalo Bill - fascinat de personalitatea lor, idolatrizându-i¹ și, de multe ori, imitându-i - și-a scris propria-i legendă, ocupându-se încă din viață de glorioasa-i posteritate. Doar Davy Crockett a mai procedat așa, dar cu multă timiditate și nereușind să atingă anvergura celebrității internaționale, ca Buffalo Bill. Este drept că a trăit mult mai puțin și într-o epocă în care publicistica se afla, în deceniile trei-patru, la începuturile ei în Lumea Nouă, iar micile sale cărți de aventuri, ilustrate stângaci de xilografi neinspirati, nu au putut cunoaște largă difuzare a anilor 1880-1890, când Buffalo Bill și-a statuat poziția de erou național, nu doar prin poveștile spuse de camarazi în jurul focului de tabără și purtate apoi, din gură în gură, pe tot întinsul preeriilor și prin văile munților, ci printr-o publicitate susținută și bine gândită de tenaci și versați agenți de presă, prin broșuri și romane de mare tiraj, prin autobiografia care a fost reeditată (ori interpretată) de multe ori, prin peliculele kinetoscopului Edison și prin marile dramatizări ale istoriei Vestului american. Era, ce-i drept, cel mai în măsură să relateze această istorie pentru că fusese unul dintre participanții activi la făurirea ei, practicând meserii cu aură de temeritate, sinonime cu grandioasa epopee a expansiunii spre Vest, a cuceririi și îmblânzirii unui continent. Buffalo Bill a fost, pe rând, angajat al poștei călare (Pony Express care a precedat instalarea cablului telegrafic și construirea căilor ferate transcontinentale), conducător de diligență, vânător de bizoni ce procura carne proaspătă pentru muncitorii companiei feroviare Kansas Pacific - cu care prilej și-a câștigat și celebra poreclă după ce, într-o singură zi, a doborât 69 de animale - cercetaș pentru trupele Statelor Unite în timpul mai multor campanii contra indienilor. Experiența acumulată de-a lungul a circa 20 de ani petrecuți la frontieră a fost înscenată și prezentată publicului american și european într-un spectacol de mare succes, cu pronunțat caracter autobiografic, istoric și etnografic.

Buffalo Bill nu și-a considerat niciodată reprezentația un "circ" cu rol limitat distractiv, ci o "expoziție" menită să informeze și să educe². Pentru milioanele de spectatori care nu vizitaseră locurile în care era plasată acțiunea și nu văzuseră oamenii despre care relatau spectacolele sale, Vestul Sălbatic era acela dramatizat de el. Ce-i drept, inspiratul manager și actor nu avea pretenții să fie exhaustiv și să regizeze întreaga poveste a cuceririi ținuturilor apusene, ci doar ceea ce văzuse și trăise personal, fapt specificat - oarecum restrictiv dar cu multă

fatuitate - în titlul companiei și al spectacolului: *Buffalo Bill's Wild West* (Vestul Sălbatic al lui Buffalo Bill).

Reprezentăția conținea câteva numere standard: vânătoarea de bizoni, un convoi de emigranți în căruțele lor cu coviltir, poștașii de la Pony Express, diligența de Deadwood atacată de tâlhari sau de indieni, viața cotidiană, obiceiurile și dansurile rituale într-un sat indian, o așezare de fermieri asediată de indieni și incendierea colibelor, lupta disperată a generalului George Armstrong Custer și a bravilor soldați ai Regimentului 7 Cavalerie cu războinicii Sioux și Cheyenne la Little Big Horn în 1876, culminând cu încheștarea corp la corp dintre Buffalo Bill și Yellow Hand (numit uneori și Yellow Hair) la War Bonnet Creek, încheiată cu uciderea celui din urmă și teatrăla frază rostită de învingător - "Primul scalp pentru Custer!"³ - în timp ce flutura deasupra capului smocul de păr al adversarului și coroana de pene purtate de acesta. La acest repertoriu se adăugau numere de divertisment precum prinderea vacilor și a vițelilor de către cowboy, jocuri cu lassoul, încălecarea cailor sălbatici - toate având să formeze mai târziu popularele rodeo-uri de astăzi -, trasul la țință cu pușca ori cu pistolul, ochirea din goana calului a unor porumbei sau globuri de sticlă lansate în aer de către asistenți. Cu fiecare sezon acestea se amplificau în funcție de noile talente în echitație sau tir pe care le descoperea și le angaja sau de evenimente istorice recente care meritau a fi incluse în program. Așa a luat ființă, în 1891, Congresul Internațional al Maeștrilor Echitației (Congress of Rough Riders of the World)⁴ unde, pe lângă bravii cavaleriști și artileriști ai armatei, evoluau cowboy, indieni și mexicani, ca reprezentanți ai Americii de Nord, gauchos din America Latină, beduini și spahi din Africa, cavaleriști englezi, prusieni și francezi din trupele europene, cazaci de Don și cerchezi din imperiul țarist. În urma războiului ruso-japonez din 1905, Buffalo Bill își îmbogățește spectacolul aducând mai mulți războinici niponi a căror evoluție tactică era prezentată începând cu samurarii medievali și terminând cu dotarea și instrucția la zi.

În jurul marelui cort unde se desfășura reprezentația erau întinse tepee-urile indienilor și corturile celorlalți interpreți, bucătăria de campanie, țărcurile bizonilor, cerbilor, antilopelor, elanilor și cailor sălbatici, grajdurile cailor dresați și celelalte atenanse ale trupei, toate vizabile pentru public.

Între star-uri s-a numărat și Sitting Bull, temuta căpetenie a indienilor Sioux, vechi adversar al expansiunii albilor spre Vest. În turneul anului 1885 el este cap de afiș ca "biruitorul lui Custer" (chiar dacă nu participase efectiv în lupta de la Little Big Horn). În cadrul spectacolului el lua parte la atacul diligenței și la confruntarea cu cavaleria americană, iar la sfârșitul reprezentației vindea fotografii autografiate; câștigul astfel dobândit îl risipea în acte de caritate, milostind cerșetorii și copiii sărmani care nu-și puteau plăti biletul de intrare și se țineau după el, în pauze și în timpul liber, ca după un monarh generos⁵. Stocul de fotografii epuizându-se când ajung în Canada, Sitting Bull pozează împreună cu

Buffalo Bill în studioul lui William Notman din Montreal. Etichetată "Dușmani în '76, prieteni în '85", fotografia s-a bucurat de mare popularitate⁶.

În 1887 trupa lui Buffalo Bill întreprinde primul turneu peste ocean, în Anglia, care se soldează cu un răsunător succes, însăși regina Victoria asistând de două ori la reprezentație iar familia sa chiar de mai multe ori, Prințul de Wales cerând chiar să participe la unul din numere, ca pasager al diligenței atacată de indieni⁷. Atunci vizionase, probabil, acest spectacol și principesa Maria de Edinburgh, viitoarea regină a României, care, 40 de ani mai târziu, în timpul călătoriei din 1926 în Statele Unite, mărturisea că Buffalo Bill fusese eroul copilăriei sale⁸.

Încurajat de această admirabilă primire, în 1889, Buffalo Bill întreprinde un nou turneu în Lumea Veche - care va dura trei ani încheiați - de data aceasta pe continent, în Franța, cu ocazia Expoziției Universale⁹, apoi în Spania, Italia, Germania, Belgia, Olanda și Austria. El și întreaga trupă au cinstea de a fi primiți la Vatican și de fi binecuvântați de Papa Leon XIII, apoi de a juca în amfiteatrul lui Dioclețian din Verona, de a fi aplaudați, cu entuziasm, de parizieni și de a suscita interesul ofițerilor prusaci din garda kaiserului, ofițeri care, cu meticulozitate, își notau în carnetele lor detaliile privind întinderea cortului și organizarea bucătăriei de campanie¹⁰. Celebra pictoriță animalieră Rosa Bonheur i-a făcut lui Buffalo Bill un remarcabil portret ecvestru pe care acesta l-a apreciat atât de mult încât, atunci când i s-a anunțat, telegrafic, incendierea casei, el a răspuns, tot telegrafic: "Salvați pictura Rosei Bonheur, iar casa poate să se ducă naibii"¹¹. Ca semn de recunoștință pentru această prețioasă lucrare, modelul i-a oferit artistei acces nelimitat la grajdurile sale unde putea să studieze, în voie, cele mai ciudate rase cabaline precum și multe alte animale sălbatice ale menajeriei.

Parizienii începuseră să se dea în vânt după moda western pe care o aduseseră protagoniștii spectacolului. O adevărată frenezie pentru orice obiect din Vest pusesse stăpânire pe locuitorii orașului luminilor, așa cum relatează însuși Buffalo Bill într-una din variantele autobiografiei sale: "În timpul șederii noastre devenise marotă orice era american. Tinerii eleganți cumpărau șei americane sau mexicane pentru a călări în Bois [de Boulogne]. Pălării de cowboy au apărut peste tot pe stradă. Era o mare cerere pentru povești despre preerii și au fost traduse în franțuzește toate cărțile care au putut fi găsite cu subiecte din Vest. Suveniruri din preerii și din munți, arcuri, mocasini și coșuri indiene se vindeau ca pâinea caldă la magazinele de amintiri"¹².

Următorul turneu european al lui Buffalo Bill - și ultimul - avea să fie în 1906, când ajunge până în ținuturile din estul Imperiului habsburgic locuite de români. Organizată riguros, respectând cu strictețe programul anunțat în prealabil, trupa a dat reprezentații la Timișoara pe 9 iulie, la Arad pe 10 și 11 iulie, la Alba Iulia pe 12 iulie, la Sibiu pe 13 iulie, la Brașov pe 14 și 15 iulie, la Sighișoara pe 16 iulie, la Târgu-Mureș pe 17 iulie, la Cluj pe 18 și 19 iulie, la Oradea pe 20 iulie, la Satu Mare pe 21 iulie, la Sighetu Marmației pe 22 iulie și la Cernăuți pe 24 și 25 iulie (toate datele sunt pe stil nou). Numărul spectacolelor - câte două pe zi,

matineu și seara - și al zilelor a fost stabilit, se pare, în funcție de importanța și de mărimea orașului.

Trupa era precedată de maiorul John M. Burke, abilul agent de presă, care se ocupa de toate aranjamentele necesare desfășurării reprezentației, insera anunțuri și note promoționale în periodicele locale. El era, practic, directorul administrativ al companiei, căreia i se asociase încă de la înființare, în 1883, și nu avea să o mai părăsească până în 1913, când s-a dat ultimul spectacol¹³.

Reclamele din ziare erau structurate identic, fapt ce denotă existența unui model standard pe care John M. Burke îl pune la dispoziția redacției, urmând ca aceasta să facă traducerea textului. Anunțul era centrat de un portret în medalion al lui Buffalo Bill, cu pălăria pe cap, privind spre dreapta. Clișeul acestuia era oferit, fără îndoială, tot de agentul de presă. Doar în publicațiile de limbă germană din Brașov și Sibiu, "Kronstädter Zeitung" și, respectiv, "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", anunțul are două ilustrații de mare anvergură: scenă cu atacul diligenței de către indieni și imaginea, deosebit de inspirată și cu mare priză la public prin elocvența ei - folosită, de altfel, și ca afiș al spectacolului - cu un bizon în fugă pe a cărui coamă este așezat medalionul cu trăsăturile lui Buffalo Bill¹⁴. În majoritatea periodicelor de limbă maghiară apare câte o compoziție originală, cu valoare emblematică pentru spectacol. În "Közművelődés" din Alba Iulia sunt prezentați trei cowboy care stăpânesc, cu măiestrie, caii sălbatici. În această publicație este inserat un alt portret al lui Buffalo Bill, la tinerețe, în profil spre dreapta. "Szekely Lapok" din Târgu Mureș ilustrează anunțul cu o reprezentare foarte sugestivă a lui Buffalo Bill călărind elegant pe mândrul său trăpaș. Editorii clujeni au optat pentru alte imagini atractive: în "Kolozsvári Friss Ujság" apare un cowboy care, cu un picior în scara șei, încearcă să încalcece un mustang nervos, ridicat pe picioarele dinapoi; un beduin, lansat în plin galop pe calul său pur sânge arab, bogat decorat cu valtrapuri și ciucuri de tot felul, este gravura aleasă pentru anunțul din "Elöre". În "Nagyvárad" din Oradea este tipărită o imagine la fel de spectaculoasă cu un cerchez învârtind sabia deasupra capului și călărind în picioare pe spinarea aprigului său armăsar¹⁵.

Anunțul se prezenta ca un ștraif îngust, plasat la marginea ultimei pagini a ziarelor. În el erau precizate data, ora și locul desfășurării reprezentațiilor, prețul biletelor - care varia între 2 și 8 coroane (cu excepția Cernăuților unde suma a fost mai mare, de 2,20-8,80 coroane) - și era dată asigurarea că spectatorii vor fi adăpostiți de eventualele intemperii: "Toate locurile sunt scutite de ploaie"¹⁶, "Locurile stau sub pânză impermeabilă"¹⁷, "Fiecare loc e scutit contra ploii"¹⁸, "Toate locurile sunt la adăpost, fiind acoperite de corturi impermeabile"¹⁹. Se sublinia faptul că nu există vreo diferență între spectacolul de la matineu și cel de seara. Era apoi enunțat, succint, repertoriul, după care totul se încheia cu menționarea precedentei și următoarei escale a trupei, cu datele respective.

Cum era și firesc, traducerile din engleză sunt foarte diferite și, în unele cazuri, nici nu sunt corecte. Dacă, în mare, "Congress of Rough Riders of the World" a fost tălmăcit rezonabil, "Călăreții cei mai îndrăzneți din lume"²⁰, "Cei mai

temerari călăreți din lume"²¹ sau "Întâlnirea celor mai îndrăzneți călăreți din toată lumea"²², nu același lucru se întâmplă cu înscenarea bătăliei de la Little Big Horn. În mai multe cazuri, redactorii, necunoscând istoria Americii și neștiind cine fusese generalul George Armstrong Custer, i-au luat numele drept acela al unei localități sau fortărețe și au tradus "Custer's last stand" prin "Ultima apărare a Custerului"²³ sau "Ultima rezistență a Custerului"²⁴ de parcă ar fi fost vorba de asediul Karsului sau al Plevnei. Gazetarii brașoveni sunt ceva mai aproape de realitate dar, din aceeași ignoranță pe care și-o ascund, cu diplomatie și precauție, pun în ghilimele atât numele generalului cât și pe acela al locului de desfășurare a luptei, pe care îl împart, de altfel, în două, ca și când ar fi fost vorba de spații diferite: "Bătălia de la <Little Big><Horn> séu Defensiva extremă a lui <Custer>"²⁵. În majoritatea periodicelor a fost păstrat numele original al trupei, "Buffalo Bill's Wild West", doar sibienii l-au tradus ca "Occidentul sălbatic al lui Bufallo Bill"²⁶.

Ceea ce i-a impresionat pe locuitorii orașelor vizitate de compania celebrului cercetaș a fost mărimea acesteia, necesitând trei trenuri pentru transportul actorilor, materialelor și personalului auxiliar: "E o trupă monstră formată din 800 oameni și 500 cai"²⁷. Dezvoltând o informație din gazeta sibiană "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", un reporter sighişorean nota, cu meticulozitate, numărul vagoanelor din care era formată fiecare garnitură de tren precum și greutatea și lungimea acestora, așa cum le văzuseră curioșii adunați încă de la miezul nopții, în număr mare, la gară, pentru a le întâmpina: "Primul tren era format din 18 vagoane duble, având 382 t greutate și 264 m lungime, al doilea 16 vagoane, 337 t greutate și 246 m lungime, iar al treilea 13 vagoane de dormit, 301 t greutate, 296 m lungime"²⁸ (Anexele 8 și 22). Aceste vagoane aparțineau companiei lui Buffalo Bill și fuseseră construite special pentru a se adapta căilor ferate europene. Vagoanele, vopsite galben, aveau înscris pe ele numele trupei, "Buffalo Bill's Wild West"²⁹.

Un alt fapt uimitor era deosebita punctualitate³⁰, eficiență și rapiditate a trupei: la orele fixate, 9, 9³⁰ și 10 - așa cum se anunțase telegrafic³¹ - au sosit cele trei trenuri din care au fost coborâte materialele și transportate, într-un lung șir de căruțe, la locul dinainte stabilit, unde imediat a început ridicarea cortului - operație ce nu a durat decât câteva minute: "Cele trei trenuri speciale au sosit devreme, pe la 9⁴⁵, în gara orașului. Aici ele au fost descărcate și, curând, un lung șir de căruțe încărcate cu corturi s-au îndreptat, prin strada de centură, spre Piața de vite. La fiecare căruță erau înhămați 6-8 cai conduși de un singur om. Caii sunt cu adevărat minunați, cu piepturi late și musculatură puternică. Curând, în Piața de vite, angajații antreprenorilor, cu trupuri robuste și sălbatică, au făcut măsurătorile și au fixat locul stâlpilor cortului. Imediat ce grelele căruțe au sosit în piață, a început o activitate febrilă. Sute de mâini au început să lucreze fără multă zarvă și vorbărie, în așa fel încât, în câteva minute, cortul putea fi văzut cum se ridică. Într-o clipă a început să se înalțe acoperișul. La un sfert de oră după sosire fusese instalată bucătăria, care a început să fumege iar bucătarii se aflau deja la lucru"³² (Anexa 17).

Cortul era destinat să-i protejeze doar pe spectatori și marginea trei sferturi dintr-o arenă neacoperită pe care evoluau protagoniștii. Aceasta era suficient de mare pentru a permite diverse manevre militare precum și magnificele cavalcade ale experților echitației: "Marea Ceată a colonelului Cody, Cowboy-ii, Indienii, Cazacii, Arabii, Mexicanii, Japonezii, Vânătorii, aruncătorii cu arcanul, ostașii și toți ceilalți [sunt] învățați cu orice tempestate. Acești bărbați crescuți în natură sunt nepăsători față cu ploaia și cu soarele. Dimpotrivă locul destinat publicului va fi acoperit, iar spectacolul se va petrece sub cerul liber. Arena va fi lungă de 440 de urme și lată de 185 de urme"³³ (Anexa 25). Arena era luminată dintr-o centrală electrică proprie.

Micul dejun era servit la scurt timp după ce întreaga trupă ajunsese la locul destinat taberei. Meniul era substanțial și variat, fiecare putând să își aleagă orice voia și în orice cantitate: ouă, pâine cu unt, supă, friptură cu cartofi, ceai, lapte, cafea sau ciocolată³⁴. Numai la un dejun erau consumate 300 de ouă. Cele trei mese, extrem de lungi, erau curat așternute și frumos aranjate; de pe ele nu lipseau nici chiar șervețelele. Marele număr de comensali era servit, cu rapiditate, doar de cinci ospătari. Lângă marele cort-cantină se afla bucătăria, măcelăria, depozitul de alimente, instalația frigorifică și spălătorul de vase (Anexele 9 și 27).

Pentru o companie atât de numeroasă erau necesare cantități excepționale de mâncare și nutreț, amănunt consemnat de gazetarii brașoveni: "Pentru trupă au fost cumpărate azi 300 kg came, pentru cai ovăz numai pentru două zile în cantitate de 500 m³ și șase căruțe de fân"³⁵. La fel de atenți s-au arătat aceiași jurnaliști la beneficiul obținut în urma celor patru spectacole date în orașul lor: "Buffalo Bill trebuie să fi câștigat în Brașov: sâmbătă după-amiază 16.000 coroane, seara 23.000 coroane, duminică după-amiază 16.000 coroane și seara 13.000. Exceptând cheltuielile de călătorie aceste venituri ar trebui să se cifreze la circa 30.000 coroane"³⁶ (Anexa 19).

Biletele pentru spectacol erau destul de scumpe, așa cum observa, cu uimire și oarecare indignare, gazetarul sibian de la "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt": "De necrezut că acest lucru [spectacolul] costă atâtia bani"³⁷. Ce-i drept, nu era o reprezentare obișnuită ci un adevărat eveniment, așa cum publicistul preciza în același loc, cu o undă de ironie, atunci când prezenta, succint, evoluția și succesul lui Cody, folosind informații preluate din "Mayerslexikon": "În 1883 [Cody] a fondat un mare circ care, sub numele de Vestul sălbatic, dorește să redea un tablou cuprinzător al vieții din ținuturile americane de graniță; cu acesta a străbătut, în 1887 și Europa și, prin aceasta, *Buffalo Bill a devenit nemuritor. Deci, ce eveniment minunat: vineri ne vom afla față în față cu un nemuritor*" (subl. n.) (Anexa 7).

Numele marelui cercetaș american nu era necunoscut publicului transilvănean: volumul cu numărul 24 al Bibliotecii Poporului, editată, fără anul apariției, de Librăria Ciurcu din Brașov, purta titlul *Buffalo Bill în codrul secular. Istoria din viața Indienilor*, iar biografia publicată, în 1899, de sora sa, Helen Cody Wetmore, - *Last of the Great Scouts: The Life Story of Col. William F. Cody*

"*Buffalo Bill*" - care fusese tradusă în nemțește și tipărită de Editura Engelhorn din Stuttgart, se afla de vânzare la Librăria Seraphin din Sibiu³⁸.

Presa îl glorifica pe Buffalo Bill ca pe un erou fabulos și un supraom, exagerându-i aptitudinile și supradimensionându-i victoriile. Dintr-un articol publicat în "*Gazeta Transilvaniei*", în care erau enumerați toți generalii care îi erau prieteni (și care îl consultaseră în timpul Războiului Civil !!), reiese că numai datorită succeselor sale în luptă au încetat războaiele indiene - care durau de trei secole - iar adversarii cu pielea roșie au fost definitiv înfrânți: "Arhivele guvernului american și cu deosebire istoria Apusului din regiunea fluviului Mississippi este plină de meritele lui Buffalo Bill. Comandanții celebrii și ofițerii statului major al Statelor Unite i-au cerut mereu sfaturile în războiul civil dintre America de sud și de nord (sic!), ér în luptele contra Indienilor serviciile lui au fost neprețuite. Printre prietenii lui Cody (Buffalo Bill) se numără toți comandanții din lupta contra Indienilor, ca William Shermann³⁹ (sic!), Filip Scheridan⁴⁰ (sic!), G. Custer⁴¹, generalii Nelson și Miles⁴² (sic!). *Lupta contra Indienilor care a durat 300 ani, prin intervenția lui Cody s-a teminat*"⁴³ (subl. n.) (*Anexa 12*). Într-o notiță apărută în "*Răvașul*" din Cluj, cercetașul apare ca exponentul cel mai reprezentativ al coloniștilor albi din Vest, hărăzit cu toate calitățile și valorile morale ale acestora: "Față în față îl vedem aici pe Buffalo Bill, tipul adevărat al coloniștilor. Avem să-i admirăm vitejia-i nețărmuită, îndrăzneala-i, sângele-i rece, răbdarea-i, statomicia-i și dexteritatea-i în toate punctele de producțiune, cari altcum le-a dovedit el deja în luptele atât de sângeroase purtate contra indienilor din Statele-Unite, din cari a eșit întotdeauna ca biruitor"⁴⁴ (*Anexa 26*).

Aceste hiperbolizări și supraestimări ale eroului făceau parte din repertoriul publicitar al agentului de presă John M. Burke. Pe lângă notele și reclamele din periodice - și vizitele pe care le făcea, anticipat, la redacții pentru a lua legătura cu editorii și a da interviurile necesare (*Anexele 2, 11, 12 și 16*) - el se ocupa și de afișajul cât mai evident și mai atractiv pentru spectacole. Afișele erau de dimensiuni impresionante - 3 m înălțime și 10 m lungime⁴⁵ - dar unii le considerau a fi *kitsch*: "(...) De necrezut este, de asemenea, și acest afiș atât de lipsit de gust care se lăfăie, îngâmfat și îndrăzneț, în toate zonele comerciale"⁴⁶.

Tot pentru publicitate și pentru a da o mai mare greutate persoanei cercetașului deja acoperit de glorie era folosit și titlul de colonel, chiar dacă acesta era pur onorific și nu în armata activă ci în statul major al guvernatorului de Nebraska, John M. Thayer, ce i l-a conferit înaintea primului tumeu european din 1887⁴⁷.

Bărbat frumos și falnic, figură colorată, cu aer cavaleresc, Buffalo Bill și-a cucerit publicul nu numai cu faptele sale de bravură ori cu măiestria de țințăș și de călăreț ci cu aspectul său plăcut și romantic în care vestimentația avea un rol însemnat, ea devenind o marcă a Vestului Sălbatic, asimilată stilistic acestuia și considerată sinonimă cu marea aventură. Cody era o apariție pitorească, purtând totdeauna o pălărie de fetru moale, cu boruri ample, bine

îndesată peste pletele cârlionțate ce i se revărsau pe umeri; mustața în furculiță și imperiala după moda împăratului Napoleon III îi dădeau o alură îndrăzneță și neînfrică, de vajnic mușchetar. Haina de piele pe care o îmbrăca pentru spectacole era decorată cu multe franjuri și broderii pe piept, pe spate și la mâneci, diferind mult de aceea simplă și comodă pe care o avusese pe vremea când era doar cercetaș și vânător de bizoni și când își câștigase renumele și porecla ce-i asiguraseră succesul de actor de mai târziu. O centură excesiv de lată, închisă cu o cataramă uriașă îi încingea mijlocul. De ea atârnav două pistoale cu mânere de fildeș și un mare cuțit. Deși depășea cu mult statura medie a acelei epoci - având circa 1,83 m înălțime⁴⁸ - pentru scenă încerca să-și amplifice dimensiunea încălțând cizme foarte înalte ce-i ajungeau până la jumătatea pulpei și-i dădeau o deosebită elansare. Mari pinteni de argint, cu rozete zornăitoare, îi completau vestimentația menită să impresioneze și să fie memorată. Șaua și întregul harnașament erau, de asemenea, pline de ținte și garnituri de argint bine lustruite. Totdeauna încăleca un cal alb⁴⁹, excelent dresat, care știa să salute publicul și să facă reverențe.

Când trebuia să-și întâmpine oaspeții cu sânge albastru ori să le fie prezentat, Cody arbora și ținuta formală, sobră, cu frac sau redingotă, cămașă albă cu gulerul răsfrânt, legătură de gât, vestă cu breloc de aur în formă de potcoavă la lanțul ceasului, ghetе de lac, iar pe cap punându-și, uneori, chiar și ȕilindru de mătase, deși se simȕea mult mai bine cu pălăria sa largă. Cercetașul devenit actor și milionar în "showbusiness" știa cum să se poarte în orice împrejurare. Deși anii de formare și-i petrecuse printre soldaȕi și vânători, prea puȕin cultivaȕi și totalmente necizelaȕi în conformitate cu criteriile înaltei societăȕi, Cody era un gentleman înnăscut, curtenitor, galant, politicos și manierat cu toată lumea - contemporanii săi erau unanim de acord în această privinȕă⁵⁰. Într-o Americă foarte democratică în care femeile făceau pași importanȕi spre emancipare și încercau să fie egale bărbaiilor, Cody arbora maniere ușor vetuste sărutând, foarte ceremonios, mâna doamnelor⁵¹, ceea ce reprezenta o raritate și chiar o ciudăȕenie, mult apreciată, însă, de beneficiare. Fiind "frumos ca un Dumnezeu" - cum se exprimase fotografu lui său, Charles E. Stacy - nu era de mirare că Buffalo Bill se bucura de admiraȕia sexului slab.

Spectacolul - care dura o oră și jumătate și era compus din 22 de numere - avea un pronunȕat caracter autobiografic fiind înscenate episoade din furtunoasa viaȕă a lui Buffalo Bill. În tinereȕe, el fusese unul dintre redutabili călăreȕi pentru Pony Express, înregistrând chiar un record de viteză și rezistenȕă. "Gazeta Bucovinei" din Cernăuȕi atrăgea atenȕia asupra acestui număr palpitant: "O atracȕie deosebită în programul colonelului Cody este demonstrarea transportului de epistole în plaiurile întinse din Far West înainte de construcȕiunea căilor ferate. Un tânăr călăreȕ pe un falnic <broncho> (cal sălbatic) sboară în jurul arenei, având pe umeri un sac de epistole. În anumite locuri se oprește spre a schimba calul cu o iuȕeală uimitoare; poșta de odinioară

din Far West ni se prezintă ca un tablou viu. Pe atunci se numea ea <pony express>⁵² (Anexa 29).

Pe lângă dramatizarea istoriei cuceririi Vestului, publicul mai putea vedea un educativ program cu notă etnografică și zoologică. Acest contact nemijlocit cu rase umane necunoscute și cu obiceiurile acestora a interesat chiar mai mult decât spectacolul propriu-zis: "Vorbind despre reprezentațiunile date în Brașov trebuie să constatăm că ele nu ni-au impus atât prin prestațiuni artistice, pe cari le oferă în ziua de azi reprezentațiunile unui circ modern și cu renume, ci prin reprezentațiunile în masă ale diferitelor seminții americane, cari ni-au oferit așa-zicând o bucată din viața popoarelor din continentul american. Obiceiurile Indianilor în timp de pace și de luptă, desteritatea așa numiților <Cowboy> americani în călărit, în domesticirea cailor sălbatici, în aruncarea așa numitului <lasso>, scene din viața Cazacilor, Japonezilor, Arabilor, Zuavilor, etc., acestea sunt punctele de forță ale reprezentațiunilor lui <Buffalo Bill>⁵³ (Anexa 15).

În preajma marelui cort în care se derula spectacolul era tabăra indienilor formată din specificele tepee-uri conice în jurul cărora femeile trebăluiau, copiii se jucau, iar războinicii se plimbau, plini de demnitate. O imagine amuzantă a oferit-o curioșilor brașoveni o căpetenie care era urmată, pas cu pas, de un băiețel localnic mai îndrăzneț care se ținea ca o umbră după mândra piele roșie, spre satisfacția acestuia⁵⁴ (Anexa 17).

Un cronicar din Sibiu, prin excelență europocentrist, privește cu destul de puțină înțelegere și simpatie pe nobilii sălbatici care mimau existența cotidiană din îndepărtatul lor sat de preerie, ironizând exclamațiile de uimire ale vizitatorilor, comportamentul trufaș al căpeteniilor indiene și marile contraste existente în America, atât de evidente cu acest prilej: "În jurul acestui petec ciudat al <lumii noi> se plimbau oamenii <lumii vechi> întreaga zi, priveau ici și colo și holbau ochii, făceau Ah și Oo, erau uneori decepționați, alteori peste măsură de încântați. În cortul indienilor se vedeau <imaginile> - într-o liniște stoică, bărbații stând pe iarbă și fumând pipă, femeile peticind și curățind haine, cu toții îmbrăcați în zdrențe colorate și murdare, aproape identice și bărbați și femei. Interiorul cortului bărbaților semăna ca un furnicar în debaraua de vechituri a unui telal. O mișcare continuă de oameni în jurul a mii de lucruri, fie cotidiene, fie exotice, puțină splendoare și ceva luciu, multe zdrențe, nici un sistem, nici o ordine. Admirai silueta unui cazac; acesta se scobea în nas, în cea mai frumoasă clipă și, ulterior, mânca rezultatul acestei scobiri. Ah...Oo! Priveai cu încântare ochiul dumnezeiesc al șefului indienilor; acesta te privea cu distanță majestoasă și nu se sinchisea de fel. Nici chiar atunci când sosise momentul să-și curețe crustele murdare de pe față pentru a aplica culori proaspete. Dezgustător și încântător în același timp, geniu și prostie, unitate organică, cel mai mare rafinament lângă cea mai primitivă barbarie. America!"⁵⁵ (Anexa 10).

Tabloul prezentat de acest gazetar cu propensiune pentru critică aspră nu este deloc atrăgător. Și totuși indienii au fost preferații publicului și ai majorității

oamenilor de presă mai puțin cinici. Unii își asigurau cititorii că indienii erau "veritabili": "Ei au fost pentru noi cei mai interesați; sunt, fără îndoială, originali, dacă îi comparăm cu fizionomiile din ilustrațiile cărților de geografie"⁵⁶ - nota reporterul de la "Kronstädter Zeitung". Tot el făcea o descriere a chipurilor acestor copii ai naturii: "Pe cai mici dar iuți călăreau indienii cu fețele brune, late, imberbe și ridate. Când râdeau gurile mari li se întindeau până la urechi și se vedeau două rânduri de dinți albi. Erau indieni veritabili, așa cum i-a cunoscut Ciorap de Piele [eroul romanelor lui James Fenimore Cooper, n.n.]. Nici unul nu era frumos, aveau fețele brăzdate de vreme dar corpuri puternice"⁵⁷. Performanțele apreciate în materie de echitație ale băștinașilor Americii au fost unanim apreciate: "Ni s-a înfățișat în toată vrednicia sa neîntrecută măiestrie în călărit a indienilor în pielea goală și fără șea, cari păreau lipiți de spatele cailor repezi ca săgeata"⁵⁸ - scria "Telegraful Român" (*Anexa 4*), iar "Gazeta Bucovinei" adaugă: "Indianul american e earăși Rough Rider în felul său și urcarea sa pe calul ne'nșeuat stoarce admirațiunea tuturor cunoscătorilor"⁵⁹ (*Anexa 28*).

Nu mai puțin lăudați au fost beduinii, cerchezii, jandarmii rurali mexicani (rurales), călăreții din pampasul sud-american (gauchos) ca și samurarii niponi. Cavalerii din Țara Soarelui Răsare erau cei mai recentți membrii ai trupei căci Buffalo Bill îi angajase după războiul ruso-japonez din anul precedent. Tot "Gazeta Bucovinei" evidenția prezența aceasta insolită în arenă: "Trupa japoneză care se prezintă la spectacolele <Wild West>-ului arată în modul cel mai simplu încordările gigantice ce le-a făcut această țară spre a ajunge din stadiul semibarbariei în care se afla, la tactica clară militară a occidentalilor. Întâi arată trupa prin înarmările bizare și malefice a clasei ostașilor <Samurai> în modul cel mai viu tactica militară ce se aplica în Japonia din timpurile cele mai vechi până la anul 1870. Apoi arată ea un tablou splendid a cavaleriei japone de astăzi și ne prezintă acele mișcări ce le-au executat japonezii în ultimul lor război în contra Rusiei și prin cari au dobândit în fața lumii întregi succes și întregire glorioasă. Ele ni arată progresele repezi și uimitoare ale acestui popor pe terenul civilizației, progrese cari formează semne caracteristice ale locuitorilor din imperiul de la răsăritul soarelui. Însă nu numai aceste scene ci întreg programul acestei întreprinderi grandioase ni oferă ocazia să cunoaștem părți interesante din viața și obiceiurile tuturor popoarelor lumii, astfel că reprezentările constituie pe lângă distracție și un capitol instructiv, asupra căruia atragem atențiunea cititorilor noștri"⁶⁰ (*Anexa 30*).

Chiar dacă era avansat în vârstă și cu pletele albe, Buffalo Bill a impus prin alura sa nobilă și prin dexteritatea de a nimeri, din goana calului, globurile de sticlă ce erau lansate de asistenți. Apariția sa a stârnit ovațiile tumultuoase ale asistenței. La fel de mult a plăcut și pupilul lui Cody, Johnny Baker, pe care bătrânul cercetaș îl deprinsese de mic cu armele și-l antrenase să devină un țințas de elită pentru a asigura unul dintre numerele de rezistență ale spectacolului (*Anexele 15, 20 și 27*).

Reprezențația a atras un public foarte numeros și pestriț, venit de la mare distanță, din satele și chiar orașele din împrejurimile centrului unde poposisse Buffalo Bill: "(...) țărani, străini, orășeni, în căruțe și pe jos, cu fețele încordate și nervii în ușoară vibrație. Romantismul copilăriei, de atâta vreme apus, revine în conștiință și prinde viață"⁶¹.

Spectacolul a părut unora prea zgomotos - "După gustul nostru au fost prea multe, dese și nemotivate strigăte"⁶² - dar a satisfăcut pe toată lumea, mai ales dacă nu se așteptau de la el calități artistice deosebite. Efectele speciale și mișcarea de ansamblu erau cele mai reușite, mai ales seara, la lumina reflectoarelor, căci la matineu, sub razele nemiloase ale soarelui, trucajele ieșeau la iveală și iluzia era distrusă: "Reprezențația în sine a mulțumit, în general, cele mai ridicate așteptări; totul s-a desfășurat de așa manieră încât a fost respectat programul. Efectele de masă și atmosfera erau totul; artă, în detaliu, chiar deloc. Astfel, prima reprezentație, de după-amiază, s-a văzut mai puțin bine la lumina soarelui. Lumina, obiectivă, dezvăluia nemilos trucajul și mulți [spectatori] erau indispuși și murmurau <înșelăciune>. Puterea de iluzionare a reprezentației era micșorată. Însă, în crepusculii serii, care crea o atmosferă de vis - hrănită de lumina puternică a lămpilor electrice și a două reflectoare - trebuia să te lași convins și, chiar dacă conștiința se împotriva, te lăsaui nervii și începeai să savurezi [spectacolul]"⁶³.

După numerele standard din repertoriul trupei lui Buffalo Bill au urmat mai multe numere de varieté (o dresoare de șerpi, o femeie liliputană, saltimbanci și clowni) pentru care se plătea bilet separat și care a dezamăgit fiind vorba de un banal program de circ, care, comparativ cu prima parte, nu avea nici o strălucire și nu aducea nimic nou. Probabil că, la compania marelui cercetaș, se asociase vreun grup de jongleri și acrobați europeni.

Același gazetar sas care se arătase atât de rezervat față de indieni a făcut greșeala de a analiza spectacolul prin prisma tradițiilor culturale europene și, bineînțeles, concluzia sa a fost în defavoarea lui Buffalo Bill, care niciodată nu urmărise aspectele culturale ci doar înscenarea unei istorii eroice, în care învinseseră cei puternici și cei curajoși. Autorul articolului era chiar cinic în remarcile sale: "Rara realizare a acestor artiști fără cultură are aroma unei șampanii exotice; se bea această șampanie, însă, pe solul unei vechi culturi germanice, are mai degrabă gust de poșircă, ceea ce și este, de altfel (...)"⁶⁴.

Cu toate criticile, mai mult sau mai puțin întemeiate, acest spectacol original avea să lase amintiri puternice tuturor acelor care îl vizionaseră. Peste ani, în notele sale memorialistice, intitulată *Brașovul de altădată*, Sextil Pușcariu scria: "Doar circul lui Buffalo Bill, care a dat la Brașov o singură reprezentație (sic!), a produs o vâlvă atât de mare [precum circul Renz, n.n.]. Cortul lui uriaș în care încăpeau o mie de spectatori, a fost compus americănește, în câteva ceasuri, și descompus imediat după ultimul număr din program. Buffalo Bill avea barbișonul alb și era bătrân, dar călărea încă frumos și nimerea din goana calului porumbeii lăsați să zboare deasupra arenei"⁶⁵.

Vestea despre acest eveniment s-a răspândit până în locurile cele mai îndepărtate și inaccesibile. Într-o cronică ținută la biserică din satul Vărd, comuna Chirpăr, județul Sibiu, preotul Ioachim Triff nota, ca una dintre faptele memorabile ale anului 1906, alături de Expoziția Jubiliară din București - pe care o vizitase împreună cu preoteasa Ana - și turneul trupei americane: "În anul 1906 s-a ținut expoziția universală (sic!) în România, unde am fost și noi, lucruri frumoase și de interes din toate statele. Tot în acest an, luna lui Iunie și Iulie, a fost un circ sub numele <Buffalo Bil> (sic!) condus de căpitanul (sic!) american <Cody>, în care a fost reprezentate toate statele prin soldați. Mare impresie a făcut jocurile, călăritul, strigățul și portul, etc. al <Indienilor>. Acest căpitan își avea trenul său, afară de locomotivă, cam 50 vagoane și vreo 800 de persoane, mulți cai de toate rasele, mașinăriile de electricitate, etc. A ținut circ în Sibiu, Brașov, Sighișoara și Marós Vâsârhely"⁶⁶ [Târgu Mureș].

Dar, mai presus de exotismul spectacolului și de impresionanta desfășurare de forțe demonstrată de înscenarea istoriei Vestului Sălbatic, în memoria publicului rămânea eficiența maximă a echipei, perfecta ei coeziune și admirabila coordonare a tuturor factorilor care puteau asigura succesul și prosperitatea trupei, fapt subliniat, concludiv, de cronicarul de la "Kronstädter Zeitung": "Mai mult decât reprezentațiile în sine ne-a interesat însă aranjarea întregii afaceri începând cu reclamele și terminând cu demontarea cortului după ultima reprezentație, care vorbesc despre marea, veritabila, temeritate și inventivitate americană. Este o uriașă afacere ce are la bază nomadismul; împreună cu vechii filosofi și Buffalo Bill poate să spună: tot ce am port cu mine, numai că acest <al meu>, posesiunile sale, nu constau numai într-un palton vechi ci într-un inventar evaluat la milioane și într-o trupă de ființe bipede și patrupede care trebuie hrănite, îngrijite, plătite, Ceea ce trebuie să ne minuneze cel mai tare sunt marile forțe materiale și psihice puse în mișcare și cât de bine trebuie ele puse la punct pentru ca totul să fie bine organizat și punctual. Aceasta este, de asemenea, o felie de adevărată viață americană la care nu a fost prea atent cel care nu a fost mulțumit pentru că nu stătea destul de comod, că nu a ajuns suficient de repede la locul său, că unul sau altul din numere par <deja văzute> și numai astfel crede că poate să pară un blazat experimentat"⁶⁷ (Anexa 18).

Aceeași admirație pentru ingeniozitatea oamenilor Lumii Noi și pentru munca în echipă îl face pe reporterul de la "Nagyvárad" să compare trupa lui Buffalo Bill cu un mecanism de ceas ce funcționează cu ireproșabilă exactitate, punând în inferioritate orice antrepriză locală: "Această instituție este un ceasornic, o uriașă jucărie americană ce se montează și se demontează, în care se investesc sute de mii dar care aduce profituri zilnice de mii, ceea ce este de înțeles pentru că în această instituție am văzut întâlnirea dintre genialitate și muncă îndârjită. Despre acest lucru nu se poate spune că este iluzie sau un mofft american. Dacă nu cauți artisticul la Buffalo Bill atunci poți admira nestingherit succesele și dimensiunile acestei munci în stil mare. De un asemenea lucru o întreprindere ungurească nu

poate fi capabilă. Pentru un ungur aceasta poate părea un fel de tăiere de frunze la câini. Dar nu este așa. Aceasta este o muncă de care pot fi capabili numai americanii sau englezii. O măsură a admirației a ieșit din gura unui frate bihorean când s-a adresat vecinului său: Îți spun eu, cumetre, totuși neamțul este mare strengar chiar dacă este american⁶⁸.

Într-o dramatizare plină de expresivitate, Buffalo Bill a știut să dea spectatorilor săi atât o lecție de istorie trecută cât și una de viața americană modernă, trepidantă și pasionantă, din care se puteau trage multe învățăminte.

Când, în 1926, Regina Maria a României făcea o călătorie prin Statele Unite, memoria marelui cercetaș era încă vie deși el trecuse la cele veșnice în urmă cu 9 ani. Nobila vizitatoare s-a bucurat nespus când a realizat că, la Denver, se afla ținutul eroului ei, aproape de locul unde își dormea somnul de veci, pe piscul de granit al lui Lookout Mountain: "Îmi amintesc plăcuta emoție simțită când am descoperit că mă aflu în patria lui Buffalo Bill - Buffalo Bill, acel pitoresc erou al copilăriei mele."⁶⁹

Unul dintre americanii care i-au scris suveranei - bătrânul de 73 de ani W.C. Randel din Indianola, Nebraska - îi relatează că locuința sa se afla în apropierea zonei unde fusese așezată tabăra marelui duce Alexei al Rusiei care, în ianuarie 1872, venise la vânatoare în preerie⁷⁰. Cu acea ocazie Cody jucase rolul de ghid și de maestru de vânatoare pentru oaspetele cu sânge albastru: "Este, poate, de interes să știți că tabăra Unchiului Vostru, Ducele Alexei, din timpul când a fost în America la o vânatoare de bizoni, este la numai câteva mile de locul meu. El a fost învățat să vâneze bizoni de un faimos cercetaș, <Buffalo Bill>, care acum este mort. Statul Nebraska a așezat o placă memorială de granit pe locul taberei sale"⁷¹. Un alt corespondent al reginei a fost A.F. Beeler, proprietarul unei băcănii din North Platte, Nebraska, orașul de reședință al lui Cody timp de mai bine de 40 de ani. El își însoțește invitația de a le fi vizitată localitatea, de un poem funebru pe care îl compusese și îl recitase la înmormântarea lui Buffalo Bill, pe 3 iunie 1917⁷² (*Anexa 31*). Format din 6 strofe a câte 8 versuri fiecare, acest poem conjunctural scris de un neprofesionist - naiv dar sincer în admirația fără rezervă față de marele dispărut - este elegant imprimat pe hârtie fină, de lux, și, în partea de sus, are efigia lui Buffalo Bill înconjurată de o coroană de laur (*Anexa 32*).

Pentru a aduce un cuvenit omagiu acestui vrednic fiu al Americii în orașul Cody din Wyoming - pe care el însuși îl fondase în ultima decadă a veacului al XIX-lea - i-a fost ridicat un impozant monument intitulat "Buffalo Bill Cercetașul" acesta a fost realizat în 1924 de Gertrude Vanderbilt Whitney și îl reprezintă pe erou călare, aplecat în șa pentru a observa mai bine urmele lăsate de indieni și, cu pușca, arătând pista ce trebuia să-l ducă spre victorie. Monumentul a fost așezat pe o colină în apropierea Centrului Istoric Buffalo Bill (Buffalo Bill Historical Center), unul dintre cele mai importante muzee dedicate artei, culturii și civilizației Vestului american⁷³. În fața aceleiași instituții se află o statuie - operă,

din 1977, a sculptorului Bob Scriver - în care Cody apare în picioare, ținând într-o mână pușca și în cealaltă pălăria, ca și când și-ar fi salutat publicul.

În preajma unui alt mare muzeu legat de istoria Vestului, Galeria Națională a Cowboyilor de Renumă și Centrul Moștenirii Vestice din Oklahoma City (National Cowboy Hall of Fame and Western Heritage Center)⁷⁴, pe culmea lui Persimmon Hill, a fost așezat un alt monument al lui Buffalo Bill călare, surprins într-o poză teatrală, cam falsă (calul ridicat în două picioare și călărețul agitând arma deasupra capului). Leonard McMurry, autorul acestei mari lucrări din 1977 (10 m înălțime, 19 t greutate), l-a folosit ca model pe actorul Joel McCrea care a interpretat rolul cercetașului într-un film de mare succes din 1944.

Memoria lui Buffalo Bill este astfel păstrată pentru posteritate prin opere de referință, turnate în bronz, ca pentru oricare mare personalitate a cărei contribuție a avut un rol esențial pentru umanitate. Căci Buffalo Bill A fost un personaj de legendă de proporții gigantice, ale cărui cunoștințe nemijlocite asupra Vestului le-a înscenat într-un spectacol de restituire cu mare forță evocatoare. Reprezentația sa a oferit lumii un vis, un vis minunat, perpetuând amintirea glorioasă a epocii frontierei mult după ce aceasta dispăruse. Copiii de pretutindeni au învățat să iubească și să respecte eroii de altădată asistând la dramatizarea istoriei Vestului Sălbatic a lui Buffalo Bill care le-a sădit în suflet curajul și abnegația pionierilor din vechime.

NOTE

1. Față de Kit Carson avea așa o dragoste și un respect încât și-a botezat fiul cu numele acestuia, Kit Carson Edward Judson William Buffalo Bill No. 2 Cody.
2. Don Russel, *The Lives and Legends of Buffalo Bill*, University of Oklahoma Press, Norman, 1960, p. 124; Idem, *The Wild West. A History of the Wild West Shows*, Amon Carter Museum of Western Art, Fort Worth, 1970, p. 46; *The Life of Hon. William F. Cody Known as Buffalo Bill, The Famous Hunter, Scout and Guide. An Autobiography*, University of Nebraska Press, Lincoln, 1978, p. XVI.
3. *The Life of Hon. William F. Cody* - op.cit., p. 342-347; Helen Cody Wetmore, *Last of the Great Scouts. The Life Story of Col. William F. Cody "Buffalo Bill"*, University of Nebraska Press, Lincoln, 1965, p. 217-218.
4. Nellie Snyder Yost, *Buffalo Bill. His Family, Friends, Fame, Failures and Fortunes*, The Swallow Press, Inc., Chicago, 1980, p. 230; Helen Cody Wetmore-op. cit., p. 273.
5. Dee Brown, *Bury My Heart at Wounded Knee*, Pan Books, Ltd., London, 1972, p. 337.

6. Louis Pfaller, *Enemies in '76, Friends in '85: Sitting Bull and Buffalo Bill, "Prologue"*, Fall 1969, p. 23; Adrian-Silvian Ionescu, *Umbre din trecut, în catalogul expoziției Generații indiene - Etnofotografie americană*, București, 1994, p. 23; Idem - *Trista istorie a preeriei*, București 1998, p. 171.
7. "The Illustrated London News", April 16, 1887, p. 438-440; May 7, 1887, p. 520, 523; May 21, 1887, p. 569, 583; June 18, 1887, p. 683, 684; Helen Cody Wetmore - op. cit., 247-249; Nellie Snyder Yost - op. cit., p. 189, 192, 198.
8. Arhivele Naționale Istorice Centrale, Casa Regală, Regina Maria, Personale, III-9/1926, filele 96-97.
9. "Le Monde Illustré", No. 1679/ 1er Juin 1889, p. 362, 368; "L'illustration", No. 2415/8 Juin 1889, p. 489, 492; No. 2417/22 Juin 1889, p. 533, 536.
10. Helen Cody Wetmore, op. cit., p. 257-262; Nellie Snyder Yost, op.cit., p. 221, 223-224, 231.
11. Helen Cody Wetmore, op. cit., p.266; Nellie Snyder Yost, op.cit., p. 232.
12. *An Autobiography of Buffalo Bill (Colonel W.F. Cody)*, Farrar & Rinehart, New York, 1920, p. 325.
13. *The Life of Hon. William F. Cody*, op. cit., p. VII.
14. "Kronstädter Zeitung", No. 149, Brașov, 2 Juli 1906.
15. "Nagyvârad", No. 170, Oradea, Julius 21, 1906.
16. "Telegraful Român", Nr. 66, Sibiu, 20 Iunie (3 Iulie) 1906.
17. "Gazeta Transilvaniei", Nr. 137, Brașov, 21 Iunie (4 Iulie) 1906.
18. "Răvașul", Nr. 27-28, Cluj, 14 Iulie 1906.
19. "Gazeta Bucovinei", Nr. 28, Cernăuți, 22/9 Iulie 1906.
20. "Telegraful român", Nr. 66, Sibiu, 20 Iunie (3 Iulie) 1906.
21. "Gazeta Transilvaniei", Nr. 137, Brașov, 21 iunie (4 Iulie) 1906
22. "Răvașul", Nr. 27-28, Cluj, 14 Iulie 1906.
23. "Telegraful Român", Nr. 66, Sibiu, 20 Iunie (3 Iulie) 1906.
24. "Gazeta Bucovinei", Nr. 28, Cernăuți, 22/9 Iulie 1906.
25. "Gazeta Transilvaniei", Nr. 137, Brașov, 21 Iunie (4 iulie) 1906.
26. "Telegraful Român", Nr. 66, Sibiu, 20 Iunie (3 Iulie) 1906.
27. "Telegraful Român", Nr. 66, Sibiu, 20 Iunie (3 Iulie) 1906; "Foaia Poporului", Nr. 26, Sibiu, 25 Iunie (8 Iulie) 1906.
28. "Gross-Kokler Bote", No. 1438, Sighișoara, 15 Juli 1906.
29. "Nagyvârad", No. 170, Oradea, Julius 21, 1906.
30. Se produceau, uneori, și întârzieri din cauza puterii scăzute de tracțiune a locomotivelor, așa cum menționează periodicul "Gross-Kokler Bote", No. 1438, Sighișoara, 15 Juli 1906.
31. "Gazeta Transilvaniei", Nr. 144, Brașov, 1 (14) Iulie 1906.
32. "Kronstädter Zeitung", No. 160, Brașov, 14 Juli 1906.
33. "Răvașul", Nr. 27-28, Cluj, 14 Iulie 1906.
34. "Nagyvârad", No. 170, Oradea, Julius 21, 1906; "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", No. 9896, Sibiu, 13 Juli 1906.

35. "Kronstädter Zeitung", No. 160, Braşov, 14 Juli 1906.
36. "Kronstädter Zeitung", No. 163, Braşov, 18 Juli 1906.
37. "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", No. 9894, Sibiu, 11 Juli 1906.
38. "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", No. 9895, Sibiu, 12 Juli 1906.
39. William Tecumseh Sherman (1820-1891), general american; s-a distins în timpul Războiului Civil cucerind oraşul Atlanta din Georgia şi conducând trupele federale într-un marş de distrugere a Sudului, până la mare; după război a deţinut funcţia de şef al Marelui Stat Major (1869-1883) şi de comandant al armatei americane.
40. Philip Henry Sheridan (1831-1888), general american; comandant al cavaleriei federale în timpul Războiului Civil (1864) raportând victorii strălucite; după război a fost comandant al districtelor militare din Vest şi a înăbuşit mai multe răscoale indiene; din 1883 a devenit comandant al armatei americane.
41. George Armstrong Custer (1840-1876), ofiţer de cavalerie american; s-a distins, în timpul Războiului Civil, prin şarjele sale furtunoase şi prin bravura fără egal; a fost avansat până la gradul de general maior şi, pentru că era foarte tânăr, a fost poreclit "the boy general"; după război, în urma reducerii efectivelor militare, a primit rangul de locotenent colonel şi a fost trimis în garnizoane din Vest; a murit în lupta cu indienii Sioux şi Cheyenne de la Little Big Horn (25 iunie 1876).
42. Nelson A. Miles (1839-1925), general american; s-a distins în timpul Războiului Civil şi, deşi nu avea studii de specialitate la Academia Militară de la West Point, a avansat până la gradul de general maior; după război primeşte gradul de colonel şi funcţionează în garnizoane din Vest, contribuind la înfrângerea indienilor Nez Perce (1877) şi Apaşi (1886); la sfârşitul carierei ajunge comandant al armatei americane.
43. "Gazeta Transilvaniei", Nr. 143, Braşov, 29 Iunie (12 Iulie) 1906.
44. "Răvaşul", Nr. 27-28, Cluj, 14 Iulie 1906.
45. "Gross-Kokler Bote", No. 1436, Sighişoara, 1 Juli 1906.
46. "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", No. 9894, Sibiu, 11 Juli 1906.
47. Nellie Snyder Yost, op. cit., p. 184.
48. Ibidem, p. 4, 437.
49. Ibidem, p. 228.
50. Ibidem, p. 434-435.
51. Ibidem, p. 436.
52. "Gazeta Bucovinei", Nr. 27, Cernăuţi, 19/6 Iulie 1906.
53. "Gazeta Transilvaniei", Nr. 147, Braşov, 5 (18) Iulie 1906.
54. "Kronstädter Zeitung", No. 160, Braşov, 14 Juli 1906.
55. "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", No. 9897, Sibiu, 14 Juli 1906.
56. "Kronstädter Zeitung", No. 161, Braşov, 16 Juli 1906.
58. "Kronstädter Zeitung", No. 160, Braşov, 14 Juli 1906.
59. "Gazeta Bucovinei", Nr. 26, Cernăuţi, 15/2 Iulie 1906.

60. "Gazeta Bucovinei", Nr. 28, Cernăuți, 22/9 Iulie 1906.
61. "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", No. 9897, Sibiu, 14 Juli 1906.
62. "Kronstädter Zeitung", No. 161, Brașov, 16 Juli 1906.
63. "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", No. 9897, Sibiu, 14 Juli 1906.
64. "Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", No. 9897, Sibiu, 14 Juli 1906.
65. Sextil Pușcariu, Brașovul de altădată, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977, p. 163-164.
66. Condica nr. 2142 de la biserica ortodoxă din satul Vărd, comuna Chirpăr, județul Sibiu, fila 13.
67. "Kronstädter Zeitung", No. 161, Brașov, 16 Juli 1906.
68. "Nagyvárad", No. 170, Oradea, Julius 21, 1906.
69. Arhivele Naționale Istorice Centrale, Casa Regală, Regina Maria, Personale, III-9/1926, filele 96-97; Adrian-Silvan Ionescu (editor), *America Seen by a Queen. Queen Marie's Diary of Her 1926 Voyage to the United States of America*, The Romanian Cultural Foundation Publishing House, Bucharest, 1999, p. 26-27.
70. John I. White, Red Carpet for a Romanoff, "The American Heritage", No. 1/January 1972; Helen Cody Wetmore, op. cit., p. 195-199; Nellie Snyder Yost, op. cit., p. 51-59; The Life of Hon. William F. Cody, op. cit., p. 295-305; Adrian-Silvan Ionescu, Trista istorie a preeriei, op. cit., p. 130.
71. Arhivele Naționale Istorice Centrale, Casa Regală, Regina Maria, Personale, II-13/1927-1928, fila 197.
72. Arhivele Naționale Istorice Centrale, Casa Regală, Regina Maria, Personale, II-9/1926, filele 30-31.
73. Adrian-Silvan Ionescu, Centrul Istoric Buffalo Bill din Cody, Wyoming, "Revista Muzeelor" nr. 3-4/1998, p. 129-135
74. Idem, Un panteon al eroilor epopeiceii cuceriri a Vestului, Oklahoma City, S.U.A., "Revista Muzeelor" nr. 2/1995.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

The Life of Hon. William F. Cody Known as Buffalo Bill, the Famous Hunter, Scout and Guide. An Autobiography, University of Nebraska Press, Lincoln, 1978.

An Autobiography of Buffalo Bill (Colonel W.F. Cody), Farrar & Rinehart, Inc, New York, 1920.

Burke, John-Buffalo Bill: The Noblest Whiteskin, G.P. Putnam's Sons, New York, 1974.

Cody Wetmore, Helen, Last of the Great Scouts. The Life Story of Col. William F. Cody "Buffalo Bill", University of Nebraska Press, Lincoln, 1965.

Hamman, Jöe, Far West, București, 1966.

Hehaka Sapa, Marea viziune, București [1999].

Ionescu, Adrian-Silvan; Stroe, Aurelian, Buffalo Bill's Auftritte in Kronstadt, "Allgemeine Deutsche Zeitung für Rumänien", nr. 1595/24 April 1999.

Ionescu, Adrian-Silvan, Buffalo Bill printre români, "Magazin Istoric", nr. 8 (389)/august 1999.

Ionescu, Adrian-Silvan, Turneul lui Buffalo Bill în România, "Revista româno-americană", nr. II/decembrie 1999.

Matei, Horia, Vestul, o mare aventură, București, [1969].

Pfaller, Louis, Enemies in '76, Friends in '85: Sitting Bull and Buffalo Bill, "Prologue", Fall 1969.

Russel, Don, The Lives and Legends of Buffalo Bill, University of Oklahoma Press, Norman, 1960.

Russel, Don, The Wild West. A History of the Wild West Shows. Amon Carter Museum of Western Art, Fort Worth, 1970.

Wilson, R.L., The Peacemakers. Arms and Adventure in the American West, Random House, New York, 1992.

Yost, Nellie Snyder, Buffalo Bill. His Family, Friends, Fame, Failures and Fortunes, The Swallow Press, Inc., Chicago, 1980.

ANEXE

1

Buffalo Bill.

Atragem atențiunea cetitorilor asupra anunțului de pe pagina ultimă cu privire la reprezentațiile ce se vor da în Sibiu în 13 Iulie v[iitor]. din partea trupei colonelului american Cody, numit Buffalo Bill. E o trupă monstră, formată din 800 oameni și 500 cai. În deosebi producțiile de călărit vor fi admirabile. Se va da și o luptă formală între Indieni veritabili și trupele Statelor Unite americane. Apoi în arta călăritului se vor produce oameni aparținători diferitelor popoare. Colonelul Cody își va arăta dexteritatea în manauarea puștei. Se va purta luptă cu hoții, etc. Cu un cuvânt va fi ceva ne mai văzut la noi.

"Telegraful român", Nr. 66, Sibiu,
20 iunie (3 Iulie) 1906.

2

Buffalo Bill. În 13 Iulie n. dimineața sosește la Sibiu societatea colonelului american Cody (Buffalo Bill) pentru a da cele două reprezentațiuni anunțate. Va fi adusă de tren special, format din 50 de vagoane. Domnul major John M. Burke, însoțitorul colonelului, a sosit în orașul nostru pentru a face pregătirile necesare, ca reprezentațiile să se poată ține. În arena care va fi ridicată pe Exercierplatz va fi loc pentru 12.000 de privitori. Cine numai poate, să vină și să vadă, ceea ce nu va mai putea vedea!

"Telegraful român", Nr. 69, Sibiu,
27 Iunie (10 Iulie) 1906.

3

Buffalo Bill. Vineri se dau cele două reprezentațiuni ale trupei colonelului Cody, numit Buffalo Bill. Interesarea e mare în orașul nostru față de ele, și se prevede aglomerarea unui public imens de mare în scopul ca se vadă rarul spectacol. Trupa sosește, cum am anunțat, Vineri dimineața, cu trei trenuri, compuse din 50 vagoane, pline de material și de persoane. Să nu creadă nime că are a face cu un circ ca toate circurile. Reprezentațiunile ce se dau sunt foarte instructive, că rasse din lumea întreagă vor defila pe dinaintea publicului, arătând fiecare rassă aceea ce e eroic, extraordinar în viața sa. Reprezentațiile se țin pe orice vreme, căci publicul va fi adăpostit sub corturi, iar trupa nu e împedecată

între nimica prin ploaie în producțiunile ce le va arăta. Îndemnăm pe toți să-și asigure locul din vreme!

"Telegraful român", Nr. 70, Sibiiu,
29 Iunie (12 Iulie) 1906.

4

Buffalo Bill. Vineri a avut și orașul nostru ocazia să vadă mult trâmbițatele reprezentații ale trupei lui Buffalo Bill. Au fost într'adevăr demne de admirat oferindu-ne scenele cele mai interesante din luptele europenilor cu sălbăcia apusului. Ni s'a înfățișat în toată vrednicia sa neîntrecută măiestrie în călărit a indienilor în pielea goală și fără șea, cari păreau lipiți de spatele cailor repezi ca săgeata. Uimitoare a fost dibăcia pușcașului Baker și îndeosebi a lui Buffalo Bill care în fuga calului pușca globurile de sticlă ce i se aruncau în aer. Reclama ce i s'a făcut a atras o lume imensă. Sibiiul a avut o zi de adevărată fierbere.

"Telegraful român", Nr. 72, Sibiiu,
4/17 Iulie 1906.

5

Buffalo Bill. Atragem atențiunea cetitorilor asupra insertului din n-rul de azi cu privire la reprezentațiile ce se vor da în Sibiiu Vineri în 13 Iulie c. din partea trupei colonelului american Cody, numit Buffalo Bill. E o trupă uriașă formată din 800 de oameni și 500 de cai.

În ea sunt călăreți veritabili din toate poparele vestite de resboinice și călărețe, precum Indiani, Arabi, Cazaci, Cubani, etc. Producțiile, luptele și atacurile selbatice ale acestora vor fi minunate. Se va da și o luptă formală între Indieni și între trupele Statelor-Unite americane. Colonelul Cody își va arăta dexteritatea în mânuirea puștei. Se va purta luptă cu hoții, etc. Cu un cuvânt va fi ceva de ne mai văzut la noi și rău vor face toți aceia cari nu vor merge să vadă aceste producții și lupte originale. Să dau numai două producții. De aici trupa merge la Brașov!

"Foia Poporului", Nr. 26, Sibiu/ 25
Iunie (8 Iulie) 1906.

6

Buffalo Bill. Vineri a dat în Sibiiu doue reprezentații trupa vestitului circ american Buffalo Bill. Au fost ca privitori mai multe mii de oameni. Programul a constat din 22 puncte, din cari unele au prezentat scene din viața Indianilor, luptele și atacurilor lor, apoi s'au înfășoșat călăreți Cazaci, Arabi, etc., neîntrecuți în măiestria călăritului. Trupa dă reprezentații prin mai multe orașe ale Ardealului și Ungariei.

"Foia Poporului", Nr. 28, Sibiiu,
9/22 Iulie 1906.

7

Lexiconul Mayer cuprinde la "vocea" Cody William Frederick, cunoscut sub numele Buffalo Bill - vânător de bizoni american și aventurier; născut 1845 (sic!), a luptat în Războiul civil nord-american și, mai târziu, în luptele dintre armată și indieni ca cercetaș și călăuză; între timp a activat ca artist.

În 1883 a fondat un mare circ, care, sub numele de Vestul Sălbatic, dorește să redea un tablou cuprinzător al vieții din ținuturile americane de graniță; cu acesta a străbătut în 1887 și Europa și, prin aceasta, Buffalo Bill a devenit nemuritor. Deci, ce eveniment minunat: vineri ne vom afla față în față cu un nemuritor. De necrezut este că acest lucru costă atâția bani; de necrezut este, de asemenea, și acest afiș atât de lipsit de gust, care se lăfăie, îngânfat și îndrăzneț, în toate zonele comerciale. Dar acestea sunt numai nimicuri care nu pot fi luate în seamă la americani. În rest, amintirea strigătului lui Buffalo Bill este o amintire plăcută: el promite mult și oferă, de asemenea, mult. Își stăpânește bine oamenii și spectacolul și, astfel, este cel mai bine primit în lumea circului. Cei ce au posibilitatea pot folosi ocazia, nu pentru a ajunge la nemurire ci ca să aibă o senzație unică - să vadă cel mai mare circ din lume.

Buffalo Bill călătorește cu echipa și amenajările complexe și dă aceleași reprezentații ca și în marile orașe. Amănunte găsiți în afișe și programe.

"Siebenbürgisch-Deutsches
Tageblatt", No. 9894, Sibiu, 11
Juli 1906.

8

Locotenentul (sic!) Cody a sosit de la Cluj cu 800 persoane, 300 cai, 3 automobile și nenumărate alte mașini și utilaje în trei trenuri speciale. Primul tren, cu 18 vagoane duble (382 tone, 296m), a sosit la 5.36 și a fost garat pe linia spre Schnellenberg. Pe la 6.16 a apărut al doilea tren cu 16 vagoane (357 tone, 263,5 m) și a fost garat pe linia nouă, vis-à-vis de joagărul lui Mersing și Lesselischen, unde a și fost descărcat, după îndepărtarea trenurilor de persoane sosite mai devreme aici.

Cel de-al treilea tren, cu 15 vagoane de dormit (301 tone, 296 m), a sosit la 8.34 și a rămas în gară până miercuri; a fost mai întâi descărcat. În timpul descărcării publicul nu a avut acces în gară și a fost ținut la oarecare distanță de aceasta. Fiecare zonă și diviziune a trenului nu puteau fi vizitate decât cu invitație. Mai târziu, au avut acces în spațiul închis al gării reprezentanți ai autorităților, presa, ofițeri și invitați. Transferul tuturor bagajelor spre locul reprezentației a avut loc prin strada Poștei [?], Promenada de Jos și strada Pădurii spre marele loc de manevre [Exerzierplatz, în original-n.a.]. Artiștii vor sosi aici la prânz, parte de jos, parte cu mașina. Restul va fi relatat în afișe și în anunțurile din ziarul nostru.

Anunț

Buffalo Bill, renumitul locotenent (sic!) american William Cody, este subiectul relatării de astăzi și tineri și bătrâni vor citi cu mare interes biografia acestui ultim mare cercetaș, așa cum este povestită de sora lui în cartea apărută în traducere germană la Editura Engelhorn din Stuttgart. Această operă, elegant prezentată și ilustrată cu drăgălășenie, costă numai 3 koroane și 60 helleri și este de vânzare la Librăria Seraphin la prețul original.

"Siebenbürgisch-Deutsches
Tageblatt", No. 9895, Sibiu, 12
Juli 1906.

9

Sosirea lui Buffalo Bill

Colonelul Cody a sosit astăzi dis-de-dimineață cu al său Wild West, conform programului deja anunțat și aceasta în ciuda dificultăților de circulație (o întârziere de două ore). În ciuda timpului pierdut, a și început ridicarea corturilor uriașe pe "Câmpul de manevre" și, la o jumătate de oră după sosire, circa 700 de persoane au luat micul dejun în cortul-cantină: ouă, beefsteack, cartofi, lapte, pâine și cafea, pe mese curat și apetisant decorate, de pe care nu lipseau nici măcar

servețelele. În același mod rapid și fără zgomot în care a fost efectuată descărcarea din vagoane, a avut loc și ridicarea arenei cu 12 000 locuri.

O mulțime - dificil de apreciat - de localnici și străini a așteptat, cu răbdare, timp îndelungat, datorită unor informații eronate, încă de la ora 2 noaptea, sosirea trenurilor speciale la locul de descărcare. După sosire, mulțimile de oameni s-au îndreptat spre câmpul de manevre și au așteptat aici până când s-au convins că barierele pot fi trecute numai plătind bilet de intrare. Se poate spune că întregul Sibiu a fost pe picioare și și-a potolit în întregime curiozitatea cu [prețul] transpirației de pe față. Întotdeauna, datorită colosalei reprezentării, Buffalo Bill a mulțumit pe toată lumea.

"Sienbebürgisch-Deutsches
Tageblatt", No. 9896, Sibiu, 13
Juli 1906.

10

Buffalo Bill

O mare suprafață liberă, mărginită de siluetele decorative ale unor arbori, iarbă umedă și mirositoare, răcoarea crepusculului, spre vest tîmuri ascuțite de biserici și culmi de acoperișuri, monumente vechi săsești și ale culturii actuale, spre est pereții înalți de stîncă ai munților ca și cortina unui teatru al titanilor, spre nord pulberi aurii, spre sud liniștite coline vîlurite și văi largi - și, în mijlocul acestora, Buffalo Bill.

Acesta era cadrul pentru imaginea care, ieri după-amiază, târziu, putea fi văzută pe câmpul mare de manevre din Sibiu. Pe străzile care duceau spre acest loc, mulțimea de oameni se mișca încoace și încolo - țărani, străini, orășeni, în căruțe și pe jos, cu fețele încordate și nervii în ușoară vibrație. Romantismul copilăriei, de atîta vreme apus, revine în conștiință și prinde viață.

În fața intrării pe câmpul de manevre se formează adevărate fortărețe din căruțe; în unghiul din spatele intrării au apărut chioșcuri din lemn unde se vînd mîncăruri și băuturi. Era ca o sărbătoare populară pentru oraș și sate.

În partea din față a câmpului de manevre Buffalo Bill și-a ridicat tabăra: în mijloc un spațiu pătrat în jurul căruia, pe trei laturi, sunt așezate în amfiteatru miile de scaune pentru public (acestea erau acoperite cu o copertină); cea de-a patra latură era accesul pentru trupa lui Buffalo Bill. În spatele acestei laturi erau patru corturi mari și mai multe corturi mici; unul dintre corturile mari era tabăra familiilor de indieni, celălalt pentru cazaci, Cowboys, arabi, japonezi și bărbați tineri din toate zările. În total, 700 bărbați și un număr infim de femei. În celelalte două corturi mai erau 500 cai de toate rasele, de la cei sălbatici din Pampas până la cei arabi veritabili. Corturile mici adăposteau familiile directorilor și ale conducătorilor artistici; acolo barbarii, aici oamenii de cultură.

În jurul acestui petec ciudat al "lumii noi" se plimbau oamenii "lumii vechi" întreaga zi, priveau ici și colo și holbau ochii, făceau Ah și Oo, erau uneori decepționați, alteori peste măsură de încântați. În cortul indienilor se vedeau "imaginile"- într-o liniște stoică, bărbații stând pe iarbă și fumând pipă, femeile peticind și curățind haine, cu toții îmbrăcați cu zdrențe colorate și murdare, aproape identice la bărbați și femei. Interiorul cortului bărbaților semăna cu un furnicar în debaraua de vechituri a unui telal. O mișcare continuă de oameni în jurul a mii de lucruri, fie cotidiene, fie exotice, puțină splendoare și ceva luciu, multe zdrențe, nici un sistem, nici o ordine.

Admirai silueta unui cazac; acesta se scobea în nas, în cea mai frumoasă clipă, și, ulterior, mânca rezultatul acestei scobiri. Ah...O! Priveai cu încântare ochiul dumnezeiesc al șefului indienilor; acesta te privea cu distanță majestoasă și nu se sinchisea de fel. Nici măcar atunci când sosise momentul să-și curețe crustele murdare de pe față pentru a aplica noi culori proaspete.

Dezgustător și încântător în același timp, geniu și prostie, unitate organică, cel mai mare rafinament lângă cea mai primitivă barbarie. America! Ineditul aranjamentelor și a organizării în această tabără dădea naștere la speranța că reprezentația va fi o plăcere deosebită, dar cortul rarităților decepționa prin neajunsurile sale. Aici puteau fi văzuți avortoni reali și măsluiți, în așa măsură obișnuiți și atât de jalnic de plictisitori, încât nu putea fi găsit nici un motiv destul de puternic care să-i determine pe acești oameni să-și prezinte caracteristicile fizice cu atâta zarvă. Sau cu atâta majestate lamentabilă și fără rost și te și supărai fiindcă ți-a scos banul din buzunar.

Reprezentăția în sine a mulțumit, în general, cele mai ridicate așteptări; totul s-a desfășurat de așa manieră încât a fost respectat programul. Efectele de masă și atmosfera erau totul; artă, în detaliu, chiar deloc. Astfel, prima reprezentație, de după-amiază, s-a văzut mai puțin bine la lumina soarelui. Lumina, obiectivă, dezvăluia nemilos trucajul și mulți [spectatori] erau indispuși și murmurau "înșelăciune". Puterea de iluzionare a reprezentației era micșorată. Însă, în crepusculul serii, care crea o atmosferă de vis - hrănită de lumina puternică a lămpilor electrice și a două reflectoare - trebuia să te lași convins și, chiar dacă conștiința se împotriva, te lăsau nervii și începeai să savurezi [spectacolul].

Savurai: vederea unei mase de tineri vânjoși și zvelți, pe cai mărunți, dar puternici și rapizi, care se mișcau cu iuțeală și îndemânare, conduși de voința și de priceperea omenească; la acestea se adaugă lumina magică, bogăția culorilor, a stofelor de purpură, a burnuzurilor albe, penele unduitoare, albastru, verde, ocru, fețele întunecate ca abanosul, corpuri bronzate, minunat proporționate, decătușate în libertate și frumusețe. Fugeau încolo și încoace. Împușcau cu puști și pistoale, răcneau cu o încântătoare sălbăticie. Simțai cum le bătea pulsul și cum le alergia sângele în vine. Bărbația ideală în maxim avânt al vitalității.

A venit, apoi, rândul acrobaților, care se zvârcoleau și făceau tumbe, ca și clownii și August cel prost în cele mai proaste circuri, pentru atâtea și atâtea koroane. Iluzia a pierit.

Sau oamenii organizau o luptă cu două tunuri horcăitoare. Pulberea și fumul erau din belșug. Unii se purtau, într-adevăr, de așa manieră ca și când ar fi vrut să crape capul altora, dar se făceau de râs: capetele nu erau crăpate. Faptul că doreau să fie atât de autentici - și nu puteau fi - îi dădea de gol. Când iluzia făcea un pas înainte, se ivea un efect atât de vulgar încât producea râsul.

Astfel, reprezentația însăși furniza o reținere nemediată în fața senzațiilor de fascinație.

Și asta este bine; altfel s-ar produce catastrofe peste catastrofe, provocate de capete fără creier și suflete naive de copii.

Rara realizare a acestor artiști fără cultură are aroma unei șampanii exotice; se bea această șampanie, însă pe solul unei vechi culturi germanice are mai degrabă gust de poșircă, ceea ce și este, de altfel, și se știe sigur că a doua oară ar rămâne numai gustul de poșircă - desigur doar dacă dispui de unicul gust posibil: cel bun.

La sfârșit, a avut loc o reprezentație de varieteu de 50 de helleri de persoană. 5 koroane în reprezentația principală; 50 helleri aici. Varieteul a avut, într-adevăr, valoare de zece ori mai mică, ceea ce dovedește cinstea artiștilor de varieteu, dar nu face plauzibilă necesitatea apariției lor. N-a fost nici original, nici amuzant.

"Siebenbürgisch-Deutsches
Tageblatt", No. 9897, Sibiu, 14
Juli 1906.

11

Buffalo Bill în Brașov. Numai puține zile ne mai despart de grandiosul spectacol, ce-l vor oferi publicului brașovean și din țera Bârsei reprezentațiunile Buffalo Bill. Eri ne-a vizitat în redacție simpaticul maior englez Iohn (sic!) N. Burke, unul dintre directorii acestei mari întreprinderi americane, asigurându-ne că reprezentațiile ce se vor da în Brașov Sâmbătă și Duminică în 14 și 15 l.c.n. vor corespunde întru toate reprezentațiunilor aranjate în capitalele Berlin, Londra, Paris și Roma. "Buffalo Bill" a mai fost încă o dată, acum 16 ani, în Europa. De atunci însă numărul personalului și a cailor s'a îndoit. Din diferite rasse de pe suprafața pământului vor fi reprezentate în număr mare: Indieni, Japonezi, Cazaci, Arabi și Mexicani. În cortul uriaș ce se va construi aici, vor pute ocupa loc 12.000 persoane. În numerile viitori vom aduce alte amănunte despre această întreprindere americană.

"Gazeta Transilvaniei", Nr. 142,
Brașov, 28 Iunie (11 Iulie) 1906

12

Buffalo Bill este cunoscut de mult în toate părțile. Fapt este, că el trăiește și că acum își face turneul de adio în Europa. Maiorul Burke, care a fost alaltăieri în redacția noastră și care timp de 40 ani a fost tovarășul nedespărțit al lui Buffalo Bill, ni-a povestit câte ceva din cariera lui. Arhivele guvernului american și cu deosebire istoria Apusului din regiunea fluviului Missisipi (sic!) este plină de meritele lui Buffalo Bill. Comandanții celebri și ofițerii statului major ai statelor unite i-au cerut mereu sfaturile în războiul civil dintre America de sud și de nord, ér în luptele contra Indianilor serviciile lui au fost neprețuite. Printre prietenii lui Cody (Buffalo Bill) se numără toți comandanții din lupta contra Indianilor, ca William Shermann (sic!), Filip Scheridan (sic!), G. Custer, generalii Nelson și Miles* (sic!). Lupta contra Indianilor care a durat 300 ani, prin intervenția lui Cody s-a terminat. Numeroase scrisori originale de ale acestor comandanți sunt în posesiunea lui Cody - Buffalo Bill din tinerețe și-a petrecut totă viața pe câmpul de război - Marele stabiliment american va fi construit pe livadia Trausch din Blumăna și va cuprinde 12.000 persoane. - Pe ziua de Sâmbătă s'au primit prenotări [rezervări - n.n.] din depărțări mari. Vor veni familii până și din Făgăraș.

"Gazeta Transilvaniei", Nr. 143,
Brașov, 29 Iunie (12 Iulie) 1906

13

Buffalo Bill. Mâne Sâmbătă și poimâne Duminecă se vor ține cele 4 reprezentațiuni ale marei întreprinderi americane de sub conducerea lui Buffalo Bill.

Din numărósele recenzii scrise asupra turneului lui Buffalo Bill rezultă, fără îndoială, că spectacolele neobicinuite, ce se vor ține aici mâne și poimâne, vor fi cele mai rare și senzaționale. Renumele lui Buffalo Bill e cel mai bun. Reprezentațiunile în massă ale trupei sale sunt astăzi cele mai perfecte și unice în felul lor.

* Confuzia aparține gazetarului brașovean care crede că este vorba despre două persoane diferite când, de fapt, era vorba despre una singură: generalul Nelson A. Miles.

*

De la Societatea Buffalo Bill Wild-West primim azi următoarea telegramă:

Siibiu, 13 Iulie.

Mâne, Sâmbătă dimineața la orele 9, 9:30 și 10 sosesc trei trenuri speciale în Brașov. Desvagonarea se începe imediat și totul va fi instalat încă înainte de amiazi. Ușile se vor deschide la orele 1 p.m. și sera la orele 7 atât Sâmbăta cât și Duminecă, ăr reprezentația se va începe la 2 ore și 8 ore în amândoă zilele. Reprezentațiile de după amiazi și cele de sera sunt identice până în cele mai mici detalii. Astăzi asistă în Sibiu peste nouă mii persoane la reprezentație și entuziasmul este colosal.

(ss) Frank Smal

"Gazeta Transilvaniei", Nr. 144,
[Brașov], 1 (14) Iulie 1906.

14

Buffalo Bill a sosit astăzi la Brașov și a ținut deja prima reprezentație la orele 2 p.m. Marele stabiliment nu este construit pe livadia lui Trausch, ci pe locul unde se ține târgul de vite, la obor. Reprezentația de azi după amiaza a fost splendidă. Au luat parte vre-o 6 000 persoane.

"Gazeta Transilvaniei", Nr. 145,
Brașov, 2 (15) Iulie 1906.

15

Buffalo Bill. Colonelul american W.F.Cody, supranumit <Buffalo Bill>, deoarece la o vânătoare de bivoli aranjată în America a reușit învingător, împușcând într-o singură zi 69 bivoli, ăr într'un singur an 4842 bivoli, este un celebru și foarte popular ofițer american, care s'a distins în numeroase lupte purtate sub generalii Irving[,] Dodge, W.F. Shermann, Phil. Sheridan, Harney, Crook etc. contra Indienilor. Eșind din serviciul armatei americane și-a propus să înfățișeze publicului american prin reprezentațiuni în stil mare luptele mai însemnate, la care a luat dânsul parte activă, pe lângă alte scene din preriile americane.

Din America a trecut în curând cu trupa sa, compusă în majoritate din Indiani și soldați americani, pe continentul european, traversând în scurt timp

apropo toate țările Europei. Ultimul este, ce l'a întreprins acum prin monarhia noastră, venind și la Brașov, unde, precum seim, a dat în zilele de Sâmbătă și Duminecă patru reprezentațiuni, la cari au luat parte vre-o 25,000 persoane.

Vorbind despre reprezentațiunile date în Brașov trebuie să constatăm, că ele nu ni-au impus atât prin prestațiuni artistice, pe cari le oferă în ziua de azi reprezentațiile unui cirș modern și cu renume, ci prin reprezentațiunile în massă ale diferitelor seminții americane, cari ni-au oferit așa-zicând o bucată din viața popórelor din continentul american. Obiceiurile Indianilor în timp de pace și de luptă, desteritatea așa numiților <Cowboy> americani în călărit, în domesticirea cailor sêlbatici, în aruncarea așa numitului <lasso>, scene din viața Cazacilor, Japonezilor, Arabilor, Zuavilor etc., aceste sunt punctele de forță ale reprezentațiunilor lui <Buffalo Bill>. Demne de relevat sunt fără îndoială și prestațiunile colonelului Cody și ale americanului Johnny Baker, cari s'au distins ca țiinșai remarcabili, nimerind cu pușca globurile de sticlă aruncate în aer cu o siguranță fenomenală. Fie-care reprezentațiune a durat precis 1 oră și 3/4 fără întrerupere, urmând ca într'un caleidoscop un tablou după celălalt.

Duminecă sêra după ultima reprezentație societatea americană a părăsit cu trei trenuri separate Brașovul. Eri a dat o reprezentațiune în Sighișóra, de unde a plecat azi nópte la Cluj, unde va arangia de asemenea 4 reprezentațiuni în 18 și 19 l.e., ér în zilele viitoare în Murășóșorhei [Târgu Mureș - *n.n.*] și Oradea. Din Oradea societatea trece în Galiția și Bucovina.

"Gazeta Transilvaniei", Nr. 147,
Brașov, 5 (18) Iulie 1906.

16

Buffalo Bill în Brașov.

Suntem chiar înainte de a vedea în Brașov evenimentul Buffalo Bill. Maiorul John M. Burke ne-a vizitat azi la redacție și ne-a declarat că spectacolul va fi identic celui din Paris sau Viena. Maiorul M. Burke, care vorbește numai engleză, ne-a făcut impresia unui adevărat gentleman și trebuie să dăm crezare spuselor sale. Sosirea lui Buffalo Bill se produce cu trei trenuri (50 vagoane), în parte sâmbătă după-amiaza, parte duminică dimineața. Trebuie să fie interesant pentru fiecare dintre noi să poată vedea coborârea din tren a atâtor oameni de diferite rase: indieni, cazaci din Caucaz, arabi, negri, soldați din cavaleria și artileria americană și engleză, lăncieri[,] americani, Cow-Boys (sic!) etc. În zilele următoare vă vom da diferite știri despre acest subiect.

"Kronstädter Zeitung", Nr. 155,
Brașov, 9 Juli 1906.

Sosirea lui Buffalo Bill

În această dimineață piața de vite de la Bartolomeu a fost locul unor evenimente interesante. A sosit Buffalo Bill cu trupa sa din Vestul sălbatic, pentru a-și instala aici cortul. Un mare număr de oameni a năvălit aici pentru a vedea sosirea străinilor. Cele 3 trenuri au sosit devreme, pe la 9.45, în gara orașului. Aici ele au fost descărcate și, în curând, un șir de căruțe încărcate cu corturi s-au îndreptat, prin strada de centură, spre Piața de vite. La fiecare căruță erau înhămați 6-8 cai conduși de un singur om. Caii sunt cu adevărați minunați, cu piepturi late și musculatură puternică. Curând, în Piața de vite, angajații antreprenorilor, cu trupuri robuste și sălbatice, au făcut măsurătorile și au fixat locul stâlpilor cortului. Imediat ce grelele căruțe au sosit în piață, a început o activitate febrilă. Sute de mâini au început să lucreze fără prea multă zarvă și vorbărie, în așa fel încât, în câteva minute, cortul putea fi văzut cum se ridică. Într-o clipă a început să se înalțe acoperișul. La un sfert de oră după sosire, fusese instalată bucătăria, care a început să fumege, iar bucătarii se aflau deja la lucru. Chiar înaintea sosirii se plimba încolo și încoace prin piață un indian, urmat de un copil mai îndrăzneț, ceea ce străinului i-a făcut o mare plăcere.

În curând, au început să călărească încolo și încoace obișnuiții oameni ai Vestului. Pe cai mici, dar iuți călăreau indienii cu fețe brune, late, inberbe și ridate. Când râdeau, gurile mari li se întindeau până la urechi și se vedeau două rânduri de dinți albi. Erau indieni veritabili, așa cum i-a cunoscut Ciorap de piele [Leatherstocking, eroul romanelor lui James Fenimore Cooper - *n.n.*]. Nici unul nu era frumos, aveau fețele brăzdate de vreme, dar corpuri puternice. O foarte frumoasă impresie făceau trupurile zvelte ale cerchezilor, care aveau eleganță în ținută. Ei au figuri frumoase, cu trăsături puternic conturate, cu barbă închisă la culoare, ascuțită.

Curând au apărut câțiva japonezi, boys, mulatri și alte figuri întunecate. Ceva mai târziu a apărut colonelul Cody însuși, împreună cu o doamnă, într-un frumos echipaj tras de animale focoare și a fost salutat prietenește de public. După el, pe stradă, au trecut două tunuri.

Pentru trupă au fost cumpărate azi 300 Kg came, pentru cai ovăz numai pentru 2 zile, în cantitate de 500 mc și șase căruțe de paie.

În oraș sînt astăzi mii de oameni, sosiți de aproape sau de departe. După-amiază, al ora 2, a avut loc prima reprezentație. Seara la 8, începe a doua. Buffalo Bill este aici în persoană. Biletele pot fi obținute de la "Brassoii Lapok". Anunțăm pe vizitatori să fie atenți la ceasuri și alte obiecte de valoare.

(Reprezentăția de după-amiază a lui Buffalo-Bill) Reprezentăția de după-amiază a fost frumoasă, realizările deosebite. Vă recomandăm cu căldură reprezentația.

"Kronstädter Zeitung", No. 160,
Brașov, 14 Iulii 1906.

18

Vestul sălbatic la Brașov.

Reprezentățiile lui Buffalo Bill au alarmat, timp de câteva zile, locuitorii din Brașov și din zonele mai apropiate sau mai depărtate. Cel ce s-a așteptat la o reprezentație de circ în stilul cunoscut nu a fost probabil mulțumit. Dar cu câteva păreri deja exprimate, nu ar trebui neglijate reprezentații de acest fel. Specială și americană este deja întreaga idee care a servit drept bază pentru impresari: o victorie a colonelului Cody contra indienilor Sioux - și care a răzbunat înfrângerea generalului Custer în anii '70 - a dat întreprinzătorului american motivația ca, ceea ce el a trăit "pe viu", să prezinte publicului ca pe o reprezentație teatrală. La conținutul inițial al reprezentației au fost adăugate, de-a lungul timpului, alte numere; astfel s-a dezvoltat un program în care ideea inițială a regresat, iar o suită de imagini și scene colorate și pline de mișcare, cu un caracter mai degrabă internațional, nu prea mai face loc vestului sălbatic al Statelor Unite. Indienii joacă, de altfel, încă un rol însemnat și au fost pentru noi cei mai interesați; ei sunt, fără îndoială, originari, dacă îi comparăm cu fizionomiile din ilustrațiile cărților de geografie.

Pe lângă ei acționează cerchezi, japonezi, zuavi etc. ca într-o hartă etnografică - model de imagini și cavaleri. Realizările au fost în sine, în mare interesante: toate numerele de călărie, aruncătorii de lasso, trăgătorii la țință și, în special, Buffalo Bill însuși - care de pe calul în galop trăgea în mingi din sticlă și le nimerea -, exercițiul zuavilor, al artileriei, gimnaștilor etc.

După gustul nostru, au fost prea multe, dese și nemotivate strigăte. Mai mult decât reprezentațiile în sine ne-a interesat însă aranjarea întregii afaceri, de la reclame până la demontarea cortului după ultima reprezentație, care vorbește despre marea, veritabila inventivitate și temeritate americană. Este o uriașă afacere ce are la bază nomadismul; împreună cu vechii filozofi, Buffalo Bill poate să spună: tot ceea ce am port cu mine, numai că acest "al meu", posesiunile sale nu constau numai într-un palton vechi, ci într-un inventar evaluat la milioane și într-o trupă de ființe bipede și patrupede care trebuie hrănite, îngrijite, plătite. Ceea ce trebuie să ne minuneze cel mai tare sunt marile forțe materiale și psihice puse în mișcare - și cât de bine trebuie ele puse la punct pentru ca totul să fie bine și la timp organizat. Aceasta este o felie de adevărata viață americană la care nu a fost prea atent cel care nu a fost prea mulțumit pentru că nu stă prea comod, că nu a

ajuns suficient de repede la locul său, că unul sau altul din numere par "deja văzute" și numai astfel crede că poate să pară un blazat experimentat.

"Kronstädter Zeitung", No. 161,
Brașov, 16 Juli 1906.

19

(Veniturile lui Buffalo Bill în Brașov) Buffalo Bill trebuie să fi câștigat în Brașov: sâmbătă, după-amiază 16 000 k[oroane], seara 23 000 k[oroane]; duminică, după-amiază 16 000 k[oroane] și seara 13 000. Exceptând cheltuielile de călătorie aceste venituri ar trebui să se cifreze la circa 30 000 k[oroane].

"Kronstädter Zeitung", No. 163,
Brașov, 18 Juli 1906.

20

Buffalo Bill's Wild West. De două zile atenția ne este atrasă de uriașele afișe (3 m înălțime și 10 m lungime) amplasate în unele locuri care fac reclamă pentru cel mai grandios circ din lume. Pe 16 iulie a.c. vor avea loc aici, în marea piață a Târgului de vite (Viehmarktplatz), două reprezentații (după amiaza la ora 2 și seara la ora 8). "Neuer Pester Journal" din 17 iunie scria următoarele: Ceea ce de săptămâni trezise în Budapesta o curiozitate colosală doar prin poze colorate afișate peste tot, la colț de stradă, în vitrine - s-a concretizat astăzi, devenind realitate. Publicul arhinumeros prezent în cortul solid, cu o capacitate de 14 000 mii de locuri - și ferit astfel de ploaia torențială de afară - a putut constata că directorul general al acestui mare spectacol, colonelul Cody, a oferit tot ceea ce a promis în reclame. El este cu siguranță cea mai interesantă personalitate din uriașa sa trupă. L-am văzut cu ani în urmă întrecându-se în curse - călare cu bicicliști și ca rege al trăgătorilor la țință. Și astăzi, când cu barba încărunită și cu plete albe s-a arătat în fruntea indienilor, cowboy-lor, cazacilor și japonezilor, acest extraordinar călăreț, de la care pornesc toate minunatele numere din programul Vestului Sălbatic al lui Buffalo Bill, și-a ținut cu sufletul la gură spectatorii. Totul a mers ca uns; programul compus din 22 de numere s-a desfășurat într-un ritm alert timp de o oră și jumătate. Doar secunde despart numerele între ele. Se aud încă împușcăturile și cântecele războinice ale indienilor care se retrag, că și năvălește cavaleria americană și nici bine nu a plecat și ea - cazaci execută în galopul cailor - răsturnași din șa, cu capul în jos - acrobații fantastice sau se desfășoară o scenă din viața de preerie, având acel farmec cunoscut din romanele lui Cooper. Momente etno-folclorice liniștite conferă grandioaselor execuții hipice ale acestor cowboy-i,

indieni, zuavi, prin contrast, un nou farmec, bravadele, acrobațiile riscate trezind astfel un și mai mare interes. Colonelul Cody apare el însuși ca trăgător la țință din galopul calului și este în șa nu mai puțin bun ca al doilea trăgător de elită din arenă - Johnny Baker. Varieteul în sensul bun al cuvântului este reprezentat de trupa de zuavi Delvin, cunoscuți nouă din teatrul unguresc, cu evoluțiile lor extraordinare și de un 'melanj' format din acrobați arabi și jongleuri japonezi; prestația lor, având ca fundal cerul întunecat, este de-un farmec remarcabil.

Dar cel mai mare efect îl au indiscutabil scenele de preerie și de luptă, și din acestea nimicirea trupei lui Custer de către indienii Sioux impresionează publicul, cuprins de un fior tragic. La acest show grandios al colonelului Cody vor veni spectatori cu miile, seara cei mari, după-amiaza cei mici pentru care va fi o mare plăcere ca din numeroasa trupă de piei roșii, indieni falnici și purtând podoabele și însemnele de războinic, să le fie prezentate - și să se regăsească față în față - cu "Săgeată lute", "Inimă Neagră", "Ochi de foc" și alte căpetenii de indieni, ai căror strămoși, cunoscuți de copii din cărțile cu piei roșii, le-au oferit atâtea ore fericite.

"Gross-Kokler Bote", No. 1436,
Sighișoara, 1 Juli 1906.

21

Major John M. Burke s-a aflat în orașul nostru și s-a ocupat de pregătirile pentru primirea lui Buffalo Bill care va sosi mâine cu întreaga trupă. Când l-am întrebat pe maior, dacă cheltuielile legate de deplasarea întregii trupe nu sunt prea mari, maiorul ne-a răspuns: Nu. Chiar dacă trebuie să ne îngrijim de 800 de oameni și 500 de cai, tot este mai avantajos și economic să aducem tot ansamblul. Sunt cazaci din Caucaz, japonezi, indieni, arabi, mexicani, soldați ai cavaleriei și artileriei americane, lăncieri englezi, cowboy-i și reprezentanți ai tuturor armelor, albi, negri, asiatici. Mai trebuie menționat că indienii, înaintea îmbarcării pentru Europa, au avut de traversat Oceanul Atlantic și au avut de parcurs 4000 de km până au ajuns la New York. Tot așa de departe vin japonezii și ceilalți și, fiindcă nu vrem ca unii dintre ei să plece sau să se despartă de noi, trebuie să se știe și să se și creadă în asigurările noastre că în fiecare oraș vizitat de Buffalo Bill, fie el un oraș mare sau mic, programul va fi identic cu acela prezentat în fața majestaților sale din Italia, Anglia sau de altundeva. Dacă vă interesați la Căile Ferate o să aflați că există între ei și Buffalo Bill o înțelegere pentru transport; sunt 3 trenuri, formate din 30 de vagoane imense, cu oameni, cai, corturi. Nu fiți neîncredători, punând la îndoială vorbele mele, ci mai bine veniți la gară să vedeți sosirea noastră.

Faptul că reprezentații ai caselor regale din toată Europa au vizionat spectacolul nostru demonstrează fără putere de tăgadă că acesta nu este numai educativ și amuzant, dar și demn de un public ales.

Un spectacol va avea loc după-amiaza, celălalt seara. Pentru reprezentația de seară arena este luminată - până ce și ultimul spectator a părăsit incinta - de trei uriașe mașini electrice. Avem la dispoziție 12.000 de locuri; spectacolul desfășurându-se și pe timp de ploaie. Publicul este ferit atât de razele fierbinți ale soarelui cât și de ploaie.

Biletele se pun în vânzare în ziua spectacolului, începând cu ora 9 dimineață la: Josef Leonhard, str. Spitalului nr.5.

"Gross-Kokler Bote", No. 1438,
Sighișoara, 15 Juli 1906.

22

Buffalo Bill's Wild West. Colonelul Cody a ajuns la Sibiu pe 13 iulie dimineața, cu o întârziere de două ore - ora 8,30 în loc de 6,30 - datorată puterii scăzute de tracțiune a locomotivei. Tot cu aceeași întârziere au sosit și al doilea și al treilea tren de la Sighișoara. Primul tren era format din 18 vagoane duble, având 382 t greutate și 296 m lungime, al doilea - 16 vagoane, 337 t greutate și 264 m lungime, iar al treilea: 13 vagoane de dormit, 301 t greutate, 296 m lungime.

Deja după miezul nopții sute de curioși au alergat la gară pentru a fi de față la sosirea lui Buffalo Bill. Până la sosirea primului tren, mulțimea adunată ajunsese la câteva mii de persoane, înghesuială fiind teribilă. Cei care au rezistat au fost însă răsplătiți în așteptările lor: viteza aproape magică, siguranță, coordonarea perfectă a acțiunii de descărcare a vagoanelor a fost atât de uimitoare că nici nu poate fi descrisă în cuvinte.

Aceleași trenuri au trecut și prin Sighișoara, în direcția Brașov, primul a sosit pe 14 dimineața la 5 fără un sfert, al doilea la 5 și un sfert și al treilea la 5 și jumătate. Fiecărui dintre trenuri i-a mai fost anexată o locomotivă. În ziua de 16 a acestei luni cele trei trenuri vor trage din nou în gara noastră.

"Gross-Kokler Bote", No. 1438,
Sighișoara, 15 Juli 1906.

23

A sosit în Ungaria "societatea" călăreților de cai sălbatici Buffalo Bill Wild West pentru a stârni uimirea lumii și a nației [maghiare-n.n.] de călăreți de cai sălbatici, nație nr.1 din est [estul Europei n.n.] prin calitățile lor equestre, deopotrivă luptători, călăreți duri și neînfricați ai lui Roosvelt (sic!), fete din vestul sălbatic, cubanezi, mexicani, toți cu personalitatea lor etnică, pe toți aceștia îi puteți urmări pe viu, în fața ochilor dvs., cu modul lor specific de a trăi. Această inițiativă merită privită cu atenție, reprezentând îndrăzneala și iscusința acelor

oameni care sunt opuși modului leneș și pasiv de viață al lumii moderne. Ele prezintă tipologii etnice deosebite, exerciții de luptă ale castei de războinici din vest, un fel de samurai ai vestului, care în zilele de 18 și 19 la Cluj vor prezenta un spectacol care nu trebuie pierdut.

"Erdélyi Gazda", Nr. 346, Cluj, 15
Iulie 1906.

24

Reprezentările lui Buffalo Bill. Numai vre-o câteva zile ne desparte de începerea reprezentațiilor faimoasei trupe Buffalo Bill. În oraș și în provincă este interesare mare și e de prevăzut că un public imens va grăbi să vadă reprezentațiile fără pereche. Cu ce mijloace multe și cu cât personal lucrează această neîntrecută trupă se poate judeca și din faptul că trei trenuri întregi, compuse din 50 vagoane, trebuie pentru transportarea materialului și a persoanelor. E de observat că nu vom vedea un circ, ci, așa zicând, reprezentațiuni instructive unde rasse din lumea întregă vor defila pe dinaintea noastră arătând fiecare rassă ceea-ce este eroic, extraordinar în viața sa. Reprezentațiile de zi sunt întocmai ca cele de seară. și se țin pe orice vreme, căci publicul va fi adăpostit sub corturi, iar despre personal, orice timp nefavorabil nu-l împiedică întru nimic.

"Révașul", Nr. 27-28, Cluj, 14
Iulie n. 1906.

25

BUFFALO BILL

Accentuăm că în spectacolul lui Buffalo Bill numit Wild-West (apusul cel sălbatic) care va sosi în zilele acestea, reprezentațiile se vor ține sub cerul liber și în orice împrejurări, fie pe ploaie, fie pe soare.

Marea ceată a colonelului Cody, Cowboy-ii, Indienii, Cazacii, Arabii, Mexicanii, Japonezii, Vânătorii, aruncătorii cu arcanul, ostașii și toți ceilalți [sunt] învățați cu orice tempestate. Acești bărbați crescuți în natură sunt nepăsători față cu ploaia și cu soarele. Dimpotrivă locul destinat publicului va fi acoperit, iar spectacolul se va petrece sub cerul liber. Arena va fi lungă de 440 de urme și lată de 185 urme. Pentru a se închipui mărimea acestui spectacol trebuie amintit că a fost trebuință de 3 trenuri speciale pentru transportarea lui. El cuprinde 800 de persoane și 500 de cai, 100 de Indieni din America de nord, multe căpetenii de ale semințiilor indiene cu nevestele și cu copiii lor.

Metodul aplicat în Paris la vânzarea biletelor încă a contribuit mult la celebritatea lui Wild-West. Toate se fac în cea mai mare orânduială. Fie care

privitor își are locul său destinat, căci nu se liberează un număr de bilete care să întrecă numărul locurilor.

În Cluj vor fi patru reprezentații: Miercuri 18 Iulie n. două și Joi în 19 Iulie n. iarăși două. (Locul: Târgul de vite).

"Răvașul", Nr. 27-28, Cluj, 14 Iulie n. 1906.

26

Reprezentațiile din Wild-Westul (America-apuseană) a lui Buffalo Bill, cari se vor ținea în Cluj la 18 și 19-lea Iulie n. ne dau numai o icoană fidelă despre viața în toate felurile ei a coloniștilor de acolo, a femeilor și copiilor acestora. Se petrece înaintea ochilor noștri un roman istoric, care nici măcar peana celui mai eminent scriitor nu ar fi în stare să o descriem fără dacă însuși Buffalo Bill - neînfrântul învingător al Indienilor din Statele-Unite americane - nu s'ar pune să-l descrie. Față în față îl vedem aici pe Buffalo Bill, tipul adevărat al coloniștilor. Avem să-i admirăm vitejia-i nețermuită, îndrăzneala-i, sângele rece, răbdarea-i, statornicia-i și dexteritatea în toate punctele de producțiune, cari altcum le-a dovedit el deja în luptele atât de sângeroase purtate contra indienilor din Statele-Unite, din cari a eșit în totdeauna ca biruitor. Ni-se ofere mai departe să vedem cele mai diferite rasse de popoare, astfel: cowboy-i din America-de-Nord; vaquero din Mexico, Arabi din deșerturile de nisip ale Africei și în sfârșit pe toți *Rough Riderii*, adică pe călăreții cei mai renumiți din toată lumea.

"Răvașul", Nr. 27-28, Cluj, 14 Iulie n. 1906

27

Buffalo Bill la Oradea - O fărâcă de Americă -

Vineri în zori, Oradea și-a frecat somnul din ochi, foarte de dimineață. Vestea sosirii exoticeului circ american Buffalo Bill i-a activat încă din zori pe comozii orădeni, care cu mic cu mare au roit spre gara principală a orașului unde la ora 5 și 46 de minute este așteptată sosirea circarilor.

În fața gării de mărfuri, în jurul depozitelor feroviare s-au adunat aproape o mie de oameni cu mult înainte de sosirea circuitului. Am văzut aici lumea pestriță a orașului. Distinse doamne, care de obicei numai după ora nouă își fac apariția din buduarurile moi, funcționari care sunt treziți de obicei de sunetul clopotelor de la ora șapte, militari, muncitori din fabrici, dezodinea colorată, nedormită, puțin

șifonată dar vioaie care probabil nu au cu cine să-și împartă culcușul. O mulțime pestriță s-a adunat în jurul gării pentru a vedea cum își face apariția celebra companie americană. În această imensă mulțime ordinea a fost păstrată de întregul aparat al poliției orașului. Lt.maj. Giraud Árpád, Géza Horváth și Bertalan Réz comisari de poliție, cu 50 de soldați, cu greu au putut îndepărta publicul dintre liniile de cale ferată. Acest lucru era absolut necesar deoarece salariații circului sosiți înainte au avertizat poliția că nu vor răspunde pentru eventualele accidente ce s-ar putea întâmpla în cazul în care mulțimea nu va elibera locul în timpul descărcării materialelor. De aceea poliția a acționat cu mai multă vigoare decât de obicei asupra mulțimii, îndepărtând oamenii de pe linii și de pe platforma din fața gării de mărfuri.

Cu puțin înaintea orei șase personalul căilor ferate a anunțat sosirea primului tren. O mișcare agitată și o rumoare preocupată a străbătut mulțimea care, nesocotind căldura ce se instalase, nu mai dorea decât să admire acest spectacol mare și atât de rar. La ora șase fără șase minute primul tren condus de un inginer șef al M.A.V. a sosit în gară. Toată garnitura era proprietatea societății Buffalo, numai locomotiva era a căilor ferate de stat. Pe fiecare dintre vagoanele galbene se poate citi înscrisul "Buffalo Wild West". Vagoanele mici și practice au fost comandate special pentru căile ferate, podurile și tunelurile europene pentru a nu se ivi situații neplăcute datorate lungimii sau chiar lățimilor anormale.

Primul tren era format din două părți.

După locomotivă sunt vagoanele-grajduri pentru caii de tracțiune, pline cu 150 de cai vânjoși de Meklenburg. Aceste vagoane-grajduri, ca de altfel și celelalte sunt prevăzute cu dispozitive automate de cuplare care pot fi manevrate din afară, de pe o latură a vagonului, fiind astfel excluse accidentele care sunt atât de dese printre muncitorii feroviari de la noi. După vagoanele-grajduri urmează șase care de marfă supra-încărcate așezate pe niște vagoaneți cu șase roți. Imediat după oprirea trenului a început descărcarea vagoanelor. Sunt scoși caii de tracțiune din vagoane și sunt aliniați în cea mai mare ordine. Sunt puși în fața vagoanelor de marfă de unde sunt coborâte carele și trase în afara liniilor după care pornesc spre oraș, la târgul de cai. Peste tot, pe unde trec aceste căruțe grele, mulțimea privește interesată la tot ce se află pe ele: echipamentul pentru corturi, lăzi, stâlpi, bare, echipament pentru bucătărie etc.

Trei asemenea trenuri au sosit de la Cluj la Oradea. Al treilea tren a adus personalul. Până la sosirea acestui ultim tren în gară, pe platoul de la târgul de cai au fost deja ridicate corturile.

Ridicarea acestor corturi este cea mai genială producție a circului pe care dacă o privești îți poți face o impresie despre viața unei tabere în război, despre agitația incitantă, precizia, îndemânarea oamenilor, perfecțiunea uimitoare și inventivitatea acestora.

Această lucrare în stil mare am privit-o din fața cantinei târgului de cai. De aici am putut vedea întregul platou, am privit munca coordonată și precisă a acestor muncitori englezi. Înainte de ora șase și jumătate au ajuns aici primele care.

Fără prea multe târăgănări și cu toate că terenul era necunoscut, fiecare căruțaș s-a așezat exact acolo unde trebuia în funcție de dispozitivele pe care le avea în căruță și de cerințele construcției. Până a ajuns ultima căruță, deja era ridicat cortul bucătăriei, fumegau coșurile și se pregătea mâncarea de dimineață pentru cei 300 de oameni. La opt și jumătate erau ridicate toate corturile și personalul a intrat pentru a lua masa și, în cea mai desăvârșită ordine, și-a consumat copiosul mic dejun. Societatea pestriță a muncitorilor a avut de ales pentru masă, ceai, ouă, unt cu pâine, ciocolată, cafea, filé englezesc cu cartofi, supă etc. Fiecare a mâncat ce a dorit. Democrație pe toată linia. Muncitorii asudați, șeful indienilor, împlânzitorul de șerpi, inginerii, cu toții s-au așezat la trei mese foarte lungi. Nu s-a văzut nici o pripeală, nici o grabă cu toate că în tot restaurantul acela uriaș nu serveau decât cinci ospătari îmbrăcați în salopete albastre cu șorțuri albe.

Este cu adevărat de admirat tot ce se poate vedea în acest cort. Pe lângă acestea toate celelalte producții ale circuitului, chiar dacă sunt interesante, par nimicuri fără importanță.

Acest cort pentru luat masa și bucătăria anexă este cantina ideală. Nu există nici un alt local strălucitor în care să fie o deservire ireproșabilă ca în această construcție aerisită din pânză. Lângă bucătărie se află măcelăria, instalațiile frigorifice, camera cu alimente (numai la o masă se folosesc 300 de ouă), spălătorul de vase, într-un cuvânt: totul. Aici este centrul unei metropole, dotată cu ultimele cuceriri ale tehnicii. În acest loc am putut intra doar cu o mare protecție, dar a meritat osteneala de a umbla după aprobările necesare. Ceea ce am văzut aici, doar în America am fi putut experimenta.

Ieșind din cortul pentru luat masa, ne-a atras atenția sunetul înfundat al unei tobe. La ora 10 dimineața era gata cortul producțiilor exotice și deja publicul a fost lăsat să intre. S-au putut vedea aici lucruri destul de interesante ca de exemplu omul cu piele albastră, kakadu dresați și învățați să danseze, prințesa de 25 de ani cu fața de păpușă și o înălțime de numai un metru și altele. În persoana prezentatorului vorbăreț al acestor producții am recunoscut un fost actor elev al Teatrului de comedie. S-a înroșit puțin când și-a văzut cunoștințele dar, terminându-și treaba și biruindu-și jena, a venit la noi:

- Am plecat în America și mi-am lăsat acasă visele de actorie. Să muncești nu este o rușine și aici acasă nu-mi plătește nimeni 80 de forinți pe săptămână, cât câștig acum. În afară de aceasta pe lângă circuitul Buffalo am viitorul asigurat. În America este o altă viață, trebuie numai să muncești.

Într-adevăr, acești oameni muncesc. La Buffalo nimeni nu poate trândăvi. Până și ultimul indian sălbatic muncește atât de mult înaintea spectacolului încât nu-ți poți imagina. Își ridică singur cortul, se îngrijește de cal, își curăță armele, îmbrăcămintea – mai precis, îndeplinește cu precizie îndatoririle ce i-au fost trasate de instituție. Când a sosit conducerea în cortul ce i-a fost ridicat au fost ascultate numai rapoartele principalilor funcționari. Totul era în ordine. Nimeni nu trebuia să alerge fără rost de colo colo sau să facă ceva în pripă. Această instituție este un mare ceasornic, o uriașă jucărie americană ce se montează și se demontează, în

care se investesc sute de mii dar care aduce profituri zilnice de mii, ceea ce este de înțeles pentru că în această instituție am văzut întâlnirea dintre genialitate și munca îndârjită. Despre acest lucru nu se poate spune că este o iluzie sau un moft american. Dacă nu cauți artisticul la Buffalo Bill atunci poți admira nestingherit succesele și dimensiunile acestei munci în stil mare. De un asemenea lucru o întreprindere ungurească nu poate fi capabilă. Pentru un ungur aceasta poate părea un fel de tăiere de frunze la câini. Dar nu este așa. Aceasta este o muncă de care pot fi capabili numai americanii sau englezii. O măsură a admirației a ieșit din gura unui frate bihorean când s-a adresat vecinului său:

- Îți spun eu, cumetre, totuși neamțul este mare ștrengar chiar dacă este american.

*

Așteptată cu mare curiozitate și cu interes, reprezentația a fost urmărită de o uriașă mulțime. Încă de la prânz s-a pornit migrația populației către platoul târgului. Șirul neîntrerupt al trăsurilor îi ducea în galop pe curioși între care foarte mulți erau provinciali. Vagoanele tramvaielor erau și ele supraaglomerate, o mulțime densă mergea pe jos. Această mulțime a fost ușor primită în cort. După masă, la ora două, s-a mișcat cortina exotică de la capătul arenei și, în răcnetele strigătelor de luptă, urlând au dat năvală indienii sălbatici și tot felul de alte sălbăticiuni, precum și vitejii călăreți. A urmat prezența distinsă a colonelului Cody care a fost întâmpinat cu mari ovații de către publicul entuziast. Căruntul Cody a dat semnalul pentru luptă. Interesantele, incitantele și neobișnuitele producții ale scenelor de luptă s-au succedat cu episoadele vieții sălbatice în pribegie, pe care le-au depășit cu bravură și îndemănare călăreții temerari. În general acest preambul, care se îndepărtează total de șabloanele reprezentațiilor de circ, a fost primit cu mare plăcere de public. În mod deosebit colonelul Cody, care cu incredibilă măiestrie a nimerit din goana calului bulgării de lut aruncați în sus, a avut parte de ovațiile publicului. Dintre luptători, în afara sălbaticilor indieni, au mai plăcut îndrăzneții cazaci care au dat dovadă de o îndemănare surprinzătoare. Publicul a primit cu mare entuziasm orchestra de alămuri care a cântat marșul Rákóczy. Trebuie amintit faptul că pe cortul cel mare, unde se află camera impresionantului personal, lângă drapelul american era arborat și tricolorul maghiar.

După reprezentație – în timpul căreia indienii au cam intrat la apă – contra unei taxe aparte puteau fi admirate reprezentații de varietee. Mai erau și alte corturi unde contra unor sume mai mici curioșii puteau vedea lucruri care mai de care mai ciudate. Într-un cort mai mare în care a fost în permanență un public numeros, era o dresoare de șerpi și o femeie liliputană care, în ciuda faptului că era deosebit de mică, avea proporții foarte plăcute.

Seara reprezentația a fost reluată când, în lumina reflectoarelor, spectacolul luptelor a fost strălucitor.

Seara la ora 10 orașul nomad era demontat, iar carele porneau huruind mai departe.

Câte o reprezentație era urmărită de 10 mii de oameni.

“Nagyvárad”, Nr.170, Oradea,
Julius 21, 1906.

28

Buffalo Bill. La Cernăuț va sosi în curând Buffalo Bill (Colonelul W. F. Cody) cu călăreții săi îndrăzneți, cari reprezintă cavaleria celor mai multe dintre națiunile mari ale lumii. Reprezentațiile cu programul lor variat și de tot senzațional ni vor arăta și un interesant tablou naturalistic. Este viața primilor pionieri în Far West-ul american și schimbările ce le-au adus ei în acele regiuni părăsite. Pe lângă aceste scene din viața și luptele de pe hotarele apusului vom vedea și excelentele exerciții de Rough Rider, a celor mai buni și îndrăzneți călăreți din lumea întreagă. Cazaci din stepele rusești, Beduini și Riffiani din pustiurile Africei, Gaucho din pampas-urile Americii de sud, Vaquero (văcari) din vechiul Mexico, țințași, vânători cu <lasso>, precum și Cowboy și Indieni din America apuseană. Reprezentațiile din Wild-West oferă schimbare plăcută și atracțiuni deosebite. Colonelul Cody va apare singur la fiecare reprezentare. Deci să nu omitem a vizita o reprezentare cum n'am mai văzut-o și cum poate nu vom mai ave ocazie să o vedem.

În rapoartele despre luptele ultimilor ani se face pretutindeni conclusiunea decisivă că o cavalerie bună, compusă din călăreți buni, îndrăzneți și curajoși, e indispensabilă pentru rezboiul modern. Reprezentațiile colonelului W.F.Cody (Buffalo Bill), care sosește în 24 Iulie n. la Cernăuți, cuprinde o astfel de asociere a călăreților aleși (Rough Riders) a celor mai multe dintre națiunile moderne mari. Sunt peste tot bărbați cari au fost în foc și prin urmare mai bine decât ori-care altul pot să justifice numirea ce li se dă. Contingentul englez în mare parte e compus din bărbați, cari se mândresc că au servit sub generalul Baden-Powell. Statele Unite sunt reprezentate prin Rough Riders a lui Roosevelt, a căror prim combatant a fost T[h]eodor Roosevelt, care de prezent ocupă înaltul post de președinte al Statelor Unite. Din șesurile largi ale părții apusene din America de nord au sosit Cowboy-ii, cari mai adineiori au prestat servicii prețioase ca spioni la suprimarea revoltelor indiene. Din Caucas vin cazacii, războinicii călăreți ai țarului. Pe de altă parte ni arată Riffianii și Beduinii minunatele modeluri ale călăreților pustiului. Indianul american e earăși Rough Rider în felul său și urcarea sa pe calul ne'nșeuat storce admirația tuturor cunoscătorilor. Nu mai puțin surprinzător e spectacolul ce ni-l oferă Ruralii* și Gaucho din America de sud. În

* Rurales, jandarmerie rurală mexicană, de tipul dorobanților de județ de la noi (n.n.)

fine, cavaleria Statelor Unite ni dă un spectacol splendid de exerciții militare călări. Urcarea în șea, cum o fac acești veterani, e un tablou viu neîntrecut pentru toți acei cari, cu plăcere, merg călare la vânatoare sau obicinuesc să-si petreacă călare în frumusețile naturii.

“Gazeta Bucovinei”, Nr. 26,
Cernăuț, 15/2 Iulie 1906.

29

Buffalo Bill. O atracție deosebită în programul colonelului Cody (Buffalo Bill – Wild West) este demonstrarea transportului de epistole în plaiurile întinse din Far West înainte de construirea căilor ferate. Un tânăr călăreț pe un falnic «broncho» (cal sălbatic) sboară în jurul arenei, având pe umeri un sac de epistole. În anumite locuri se oprește spre a schimba calul cu o iuțelă uimitoare; poșta de odinioară din Far West ni se prezintă ca tablou viu. Pe atunci se numea ea «pony express»; stațiunile erau situate la diferite distanțe prin întreaga întindere uriașă a occidentului. Dela o stațiune la cealaltă căuta călărețul să-și împlinească chemarea sa singuratecă și periculoasă, prin ierburi înalte trecea el cu cea mai mare iuțelă. În tinerețea sa a fost aplicat colonelul Cody pentru aceste misiuni periculoase, în cari avea să se apere adese contra atacurilor și urmăririlor groaznice din partea indienilor și hoților de stradă. Fiecare număr din programul variat al întreprinderii Wild-West reprezintă o scenă de viață, e deci deosebit de interesantă. Să nu oitem deci a vede aceste reprezentări, cât timp se vor da ele aici, adică în 24 și 25 l.c. [luna curentă].

“Gazeta Bucovinei”, Nr. 27,
Cernăuț, 19/6 Iulie 1906

30

Trupa japoneză la Buffalo Bill. Între numerii noi de program pe care i-a adus colonelul Cody (Buffalo Bill) în sezonul acesta trupei sale compuse din cei mai îndrăzneți și curajoși călăreți din lume, se află și o trupă de «Samurai» Japoni, cari sosesc de-a dreptul din imperiul soarelui și a lui Mikado. Pecând s'a asigurat colonelul Cody de concursul acestei trupe, avea el intenția să ofere spectatorilor un tablou viu și fidel a progreselor uimitoare ce le-au făcut japonezii în arta războiului în decursul ultimilor zece ani; această intenție i s'a realizat pe deplin. Căci poporul japonez a făcut progrese însemnate nu numai în ramii industriei mehanice și în afacerile comerciale îndeocomun, ci a studiat și educația militară a tuturor națiunilor civilisate și a exploatat'o într'un mod surprinzător. La orice progres ajuns au avut japonezii în vedere scopul principal adică de a ajunge în arta războiului culmea perfecțiunii. Trupa japoneză care se prezintă la spectacolele «Wild-West»-ului, arată în modul cel mai simplu încordările

gigantice ce le-a făcut această țară spre a ajunge din stadiul semibarbariei, în care se afla, la tactica clară militară a occidentalilor.

Întâi arată trupa prin înarmările bizare și malefice a clasei ostașilor «Samurai» în modul cel mai viu tactica militară ce se aplica în Japonia din timpurile cele mai vechi până la anul 1870. Apoi arată ea un tablou splendid a cavaleriei japoneze de astăzi și ni se prezintă acele mișcări ce le-au executat japonezii în ultimul lor război [1905 – n.n.] în contra Rusiei și prin cari au dobândit în fața lumii întregi succes și învingere glorioasă. Ele ni arată progresele repezi și uimitoare ale acestui popor pe terenul civilizației, progrese cari formează semne caracteristice ale locuitorilor din imperiul dela răsăritul soarelui. Însă nu numai aceste scene ci întreg programul acestei întreprinderi grandioase ni oferă ocazie să cunoaștem părți interesante din viața și obiceiurile tuturor popoarelor lumii, astfel că reprezentările constituie pe lângă distracție și un capitol instructiv, asupra căruia atragem atenția cititorilor recomandându-li cercetarea reprezentărilor din 24 și 25 l.c. [luna curentă].

“Gazeta Bucovinei”, Nr. 28,
Cernăuț, 22/9 Iulie 1906.

31

A.F. BEELER GROCERY

790 East Fourth Street

Phone 341

North Platte, Nebr[aska]

Excelenței Sale Regina Maria

Regină și blândă Stăpânitoare a României

Stimată Doamnă,

Vă anexez o copie a poemului dedicat lui W.F. Cody (Buffalo Bill), cel mai mare cercetaș și actor pe care l-a adus această epocă. North Platte a fost orașul lui Cody, aici a trăit și și-a servit, mulți ani, țara.

În numele locuitorilor din North Platte Vă spun că, negreșit, vom aprecia oportunitatea de a Vă vedea chipul blând în micul nostru oraș. Pentru că, în călătoriile Voastre de-a lungul acestei Mari Țări veți trece, de la Est la Vest., Calea Ferată Union Pacific va constitui ruta drușului Vostru și, dacă va fi așa, când veți trece prin North Platte, acordați-i un moment pentru că este unul dintre cele mai istorice orașe vestice, datorită faimosului cercetaș indian Cody (Buffalo Bill).

Am onoarea de a fi compus anexatul “Poem memorial” care a fost citit la înmormântarea rămășițelor sale, pe 3 iunie 1917, pe Lookout Mountain, Denver, Colo[rado], când douăzeci de mii de oameni, vechi camarazi de drum, i-au așezat resturile să se odihnească în solidul mormânt de granit.

Gândind că acestea V-ar putea interesa o trimit anexată.

Cu respect, supun atenției
A.F. Beeler

Arhivele Naționale Istorice Centrale, Casa Regală, Regina Maria, Personale, II-9/1926, filele 30-31.

32

In Memoriam
COL. Wm. F. C O D Y
BUFFALO BILL

Dormi, Bătrâne Cercetaș și te-odihnește
Pe creasta muntelui de Strajă,
Unde trandafiriul soare-al dimineții
Neobosita-i cursă mereu o-ncepe,
Spre a-și răspândi primele raze,
Acolo unde vise zbuciumate
Tihna nu-ți mai tulbură
Aici în Vestu-ți suveran.

Bătrâne Cercetaș, cursa-ți e sfârșită,
Iar truda vieții tale bine-implinită,
Prin anii-ți schimbători
Ai revărsat ale națiunii lacrimi;
Iată, la al tău mormânt
Cu pioșenie ne-nclinăm;
Iar steagul nostru înstelat, ce fâlfâie peste-acel pisc,
Onoră la al tău mormânt.

Iar noi ce încă mai rămânem,
Spre-adeverirea faimei tale,
Cu-amărăciune frunțile plecăm
Jelind căpetenia amușită,
Al cărui nume cu iz indian
E cunoscut în fiecă tinut,
Onorat de orșice țărâm
Prin timpuri fără de sfârșit.

și tu, ce din depărtări
A Apusului Stea urmezi
În căutarea imperialei faime,
Oprește când vezi numele
Înscris pe acel mormânt;
Căci mare-a fost cel ce zace
Sub cerul fără nori,
Pe culmea Muntelui de Strajă.

Și acest lăcaș potrivit
Prin truda naturii zămislit,
De stânci și coline-mpodobit
Unde pinii șoptitori 'i-îngână
Requiem la catafalc;
Și-l părăsim aici
Pe-acest hotar de asfințit
Al preeriilor ce el le-a cucerit.

Odihnă ușoară, Bătrâne Cercetaș, rămâi cu bine,
Pe culmea Muntelui de Strajă
Unde trandafiriul soare-al dimineții
Neobosita-i cursă mereu o-ncepe,
Spre a-și răspândi primele raze,
Acolo unde vise zdruncinate
Tihna nu-ți mai tulbură
Aici în Vestu-ți suveran.

A.F.Beeler
(Tălmăcire de Connie Simu și Adrian-Silvan
Ionescu)

Arhivele Naționale Istorice Centrale, Casa
Regală, Regina Maria, Personale,
II-9/1926, fila 32.

Traduceri din limba germană: Adriana Stroe

Mirela Ștefănescu
Rohtraut Wittstock

Traduceri din limba maghiară: Kovács Jozsef

BUFFALO BILL AMONG ROMANIANS

-Summary-

During his 1906 European tour, Colonel William Frederick Cody, the worldwide famous Buffalo Bill (1846-1917), reached the eastern parts of the Austro-Hungarian Empire which were inhabited mainly by Romanians. His performance was hailed as the greatest event of that summer. Indeed, the public had never attended such an interesting show as Buffalo Bill's Wild West.

As its founder and owner always stressed, this performance was't only a circus, but also an exhibition meant to educate and entertain. It was a re-enactment of the American West and its history as Buffalo Bill knew it. Actually, Colonel Cody staged only those aspects of western life and those events he himself witnessed or in which he claimed to have taken part such as: the Pony Express, a buffalo hunt, an Indian attack on Deadwood stagecoach, the burning of a pioneer settlement, the battle of Summit Springs, Custer's Last Stand at Little Big Horn and Cody's hand-to-hand fight with Yellow Hand (also known as Yellow Hair), a Cheyenne Indian chieftain. These main dramatic acts were interspersed with entertainment such as: horsemanship, target shooting, roping steers and bucking mustangs. The Congress of Rough Riders of the World was another attraction.

Buffalo Bill's Wild West stopped a day or two in most important cities of Transylvania and Bukovina: Timișoara (Temesvár in Hungarian, July 9), Arad (July 10-11), Alba Iulia (Gyulafehérvár in Hungarian, July 12), Sibiu (Hermannstadt in German, Nagyszeben in Hungarian, July 13), Brașov (Kronstadt in German, Brásó in Hungarian July 14-15), Sighișoara (Schässburg or Segesvár, July 16), Târgu Mureș (Maros Vásárhely, July 17), Cluj (Clausenburg or Kolozsvár, July 18-19), Oradea (Grosswardein or Nagyvárad, July 20), Satu Mare (Szatmárnéméti, July 21) Sighetul Marmăției (Maramér Szigét, July 22) and Cernăuți (Czernowitz, July 24-25). All the local newspapers advertised this event giving full details about the acts and the stars, about the huge tent and the animals.

Major John M. Burke, the company press agent, preceeded the show by a few days in order to take care of the preliminary arrangements, the advertising and posters, the travel and show schedules, the plans for feeding people and animals. He also chose, with the help of the local officials, the place where the large tent and show's camp would be set. The journalists were eager to interview Major Burke. Their press releases were always full of interesting details about the show, its acts and its stars. But sometimes the press coverage was erroneous, due to inaccurate translation. Lacking any knowledge of American history, the editors mistook General Custer's name with one of a fortress. Consequently, they translated "Custer's Last Stand" with "the last siege of Custer", Custer being for them something similar to Plevna or Cars. The advertisements were always illustrated

with Colonel Cody's portrait and sometimes with a revealing composition of Indians attacking the stagecoach, cowboys breaking broncs. Arabs or Cossacks on horseback.

Transylvanians were most interested by the hugeness of the team. The three trains in which the show travelled and their arrivals on schedule were also matters of amazement. The cars were painted yellow and the company's name was inscribed on each of them: Buffalo Bill Wild West. Of the fifty cars thirteen were sleeping cars equipped with all the conveniences for stars and extras as well. All the cars belonged to the company and were specially equipped to match the European railways.

For eight hundred people and five hundred animals great quantities of food were necessary. Breakfast alone, served almost immediately after the team's arrival, required three hundred eggs. This meal was ample and in accordance with every taste. Besides eggs there were additional dishes such as soup, steak with potatoes, bread and butter, milk, tea, coffee and hot chocolate. Six hundred and sixty two pounds of meat per day were just enough to feed the showmen. For elk, buffalo, deer, cattle and horses there were provided six carloads of hay and an appropriate quantity of oats.

The huge tent was set up rapidly. Everybody knew his job and worked hard to complete his task. Nobody wasted time, a matter of amazement to the locals.

In each location two performance were held daily, one in the afternoon and another in the evening. Although the performances were the same, the evening one was considered far more interesting because the arena was lighted from the company's own electric generator and the tricks were not so obvious as in daylight.

In spite of the high cost of tickets for the show enthusiastic audiences crowded the grounds. The grand stand could accommodate twelve hundred people. Peasants from the vicinity of the towns where the performances were held came in carts or on foot with their whole families, eager to see "the living hero" or "the immortal", as the newspapers labelled Buffalo Bill. Ticket prices varied between two to eight Austrian crowns. The profits, as estimated by a journalist, were around 30,000 crowns for the four performances held in Braşov. The show was composed of twenty-two acts and lasted for exactly one and one-half hours.

All the journalists who reviewed the performances agreed that the Indians horsemanship was worthy of appreciation and most applauded. Next came the Cossacks, then the Japanese with their strange weapons. It must be stressed that these fierce Far East warriors were quite recently included in the Congress of Rough Riders of the World, after their country's victory in the Russian-Japanese war of 1905.

The imposing Buffalo Bill shooting at glass balls while riding at full speed on a white horse was another attraction of the show. The famous scout was cheered when he entered the arena. Buffalo Bill was not unknown to Transylvanians. The biography written by his sister, Helen Cody Wetmore, had

been translated into German and edited by a Stuttgart publishing house and was available at a bookshop in Sibiu. Another book, possibly a Romanian translation of a dime-novel entitled "Buffalo Bill in the Century-old forest. A Story from Indian Life", was printed by the Ciurcu Publishing House in Braşov. These help explain the huge attendance and the success of the show among Romanian, German and Hungarian dwellers of Transylvania.

Cody's foster son, Johnny Baker, was also hailed for his marksmanship and praised as a celebrated crack shot.

The company's encampment was also visited with great interest: the Indian tepees and the soldiers' tent camp attracted the public. The corrals and the wild animals were also worth seeing.

Not all the reviewers were completely enthusiastic about the show. Some were critical of various aspects. For instance, one thought the performance was too noisy due to useless shouts and yells. Those who were seeking art in such a show were, of course, disappointed. The vulgarity of some extras was also contemptuously described such as the Cossack using his finger for cleaning his nose then eating his snot; or the ragged and filthy Indian warrior covering his face with new paint without washing off the old crust. For some journalists the non-European races they were seeing were uncivilized people, "savages" to be deplored for their simplicity. Such reviewers made the great mistake of analyzing the show through the magnifying glass of the three-hundred-year-old Transylvanian culture and civilization. Those who were not expecting to find pure art but ethnographic information and entertainment in this show were duly rewarded. For it was neither a circus nor acting in a theatrical way but an exhibition of wild animals and of mighty men, used to fighting and taming the wilderness. Those who knew what to look for in such a new performance were taught a lesson of modern American life, of efficiency and economy, of team work and shared success, in a word, of democracy and its benefits.

Buffalo Bill's tour was quite an event, long remembered and much talked about. It was a pictorial representation of a way of life in the Wild West during its conquest, a real performance if living history.

Fig. 1. – Buffalo Bill, circa 1876.
Buffalo Bill circa 1876.

Fig. 2. – William Frederick Cody impotrând cu soția, Louise și fiul său Arthur, 1882.
William Frederick Cody with his wife, Louise and their youngest son, Arthur, 1882.

THE ILLUSTRATED LONDON NEWS, MAY 7, 1887.—523

THE HON. COLONEL W. F. CODY,
 "BUFFALO BILL."

Fig. 2. – Onorabilul colonel W.F. Cody „Buffalo Bill“,
 „The Illustrated London News“ May 7, 1887.
The Hon. Colonel W. F. Cody „Buffalo Bill“.

Fig. 3. – William Frederick Cody împreună cu soția, Louise și fiicele Orra și Arta, 1882.
William Frederick Cody with his wife, Louise and their daughters Orra and Arta, 1882.

Fig. 4. – William Frederick Cody, 1876.
William Frederick Cody, 1876.

Fig. 5. – Sitting Bull și Buffalo Bill „Dușmani în '76, prieteni în '85”.
Foto William Notman, Montreal, Canada, 1885.
Sitting Bull and Buffalo Bill „Enemies in '76, Friends in '85”. Photo by William Notman, Montreal, Canada, 1885.

Fig. 6. – Buffalo Bill, pictură de Rosa Bonheur, ulei pe pânză, 1889, Buffalo Bill, Historical Center, Cody, Wyoming.
Buffalo Bill, painting by Rosa Bonheur, oil on canvas, 1889. Courtesy Buffalo Bill Historical Center, Cody, Wyoming.

Fig. 7. – Buffalo Bill, 1907.
Buffalo Bill, 1907.

Fig. 8. – Buffalo Bill, 1905.
Buffalo Bill, 1905.

Fig. 9. – Buffalo Bill, 1890. Foto Eugene Pirou, Paris.
Buffalo Bill, 1890. Photo Eugene Pirou, Paris.

Fig. 10. – Buffalo Bill, circa 1910. Foto Charles E. Stacy, Brooklyn, New York.
Buffalo Bill, circa 1910. Photo Charles E. Stacy, Brooklyn, New York.

Fig. 11. – Buffalo Bill, 1915. Foto Feldman Studio, El Paso, Texas.
Buffalo Bill, 1915. Photo Feldman Studio, El Paso, Texas.

Fig. 12. – Buffalo Bill și câteva căpetenii indiene, circa , 1884.
Buffalo Bill and some Indian chieftains, circa, 1884.

Fig. 13. – Buffalo Bill și indienii în arenă, 1906.
Buffalo Bill and the Indians in the arena, 1906.

Fig. 14. – Buffalo Bill și pasagerii diligenței de Deadwood la Londra, 1887.
Buffalo Bill and passengers of the Deadwood stage coach in London, 1887.

Fig. 15. – Intinderea cortului, 1901.
Setting up the tent, 1901.

Fig. 16. – Simularca vânătorii de bizoni în spectacolul de la Londra, 1887. „The Illustrated London News” June 18, 1887.
Mocking a buffalo hunt in a London performance, 1887. „The Illustrated London News” June 18, 1887.

In Sibiiu numai o zi!

Vineri in 13 Iulie
două reprezentațiuni
pe Exerciierplatz.

Reprezențațiunea de astăzi nu
se deosebește intru nimic de
cea de după prânz.

Toate locurile sunt scutite de ploale.

Occidentul sălbatic
al lui
BUFFALO BILL

Congress of ROUGH RIDERS of the World
(Cel mai mare și cel mai îndrăzneț din lume).

Suh direcțiunea majestului

F. W. CODY (Buffalo Bill)

Buffalo Bill în fuga
cailor
și armă destoinică în puzgăL

100 INDIANI
din America - Nordică.

O scenă mare în mai multe tablouri:

Bătălia „Little Big Horn”
ultima apărare a Custerului.

Două reprezentații.

După prânz la 2 ore. Seara la 8 ore.
Căsuța va fi deschisă la 1 și 7 ore.

Prețurile de intrare:

Locul I 2 Cor.; Loc numerotat
4 Cor.; Loc rezervat 5 Cor.;
• 1 scaun în Loge 8 Cor. •

→ Copiii sub 10 ani plătesc jumătate. ←

Bilete pentru locurile cu 5 Cor.
și cu 8 Cor. se pot cumpăra în
ziua reprezentației dela 9 ore
dimineața din librăria Iosif
Drotleff.

În Alba-Iulia la 12 Iulie!

În Brașov la 14 și 15 Iulie!

11411 2-6

Fig. 17. - Anunț în „Telegraful Român” No. 66 Sibiu,
20 Iunie (3 Iulie) 1906.
Advertiser in „Telegraful Român” No. 66,
Sibiu, 20 June (3 July) 1906.

Seite 8 Hermannstadt, Mittwoch Siebenbürgisch-Deutsches

Hermannstadt bloss einen Tag!

Freitag den 13. Juli
am Exerzierplatz
= zwei Vorstellungen =

Nachmittags 2 Uhr, abends 8 Uhr.

Eintritt nachmittags von 1 Uhr,
abends von 7 Uhr angefangen.

Die Abendvorstellung ist genau dieselbe wie
die Nachmittagsvorstellung

Alle Sitze sind unter wasserdichtem Obdach.

A Congress of Rough Riders of the World

(die tollkühnsten Reiter der Welt)

persönlich geleitet und vorgeführt durch

Colonel W. F. CODY, „Buffalo Bill“

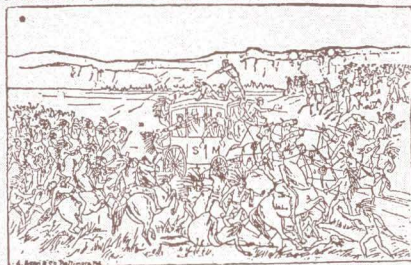
durchreist jetzt die Länder Europas, nur die grossen Städte besuchend.

3 Extrazüge. — 500 Pferde. — 800 Menschen.

Das Programm, so umfangreich es ist, wird zweimal des Tages vollständig und ununter-
ruchlich ohne jede Änderung oder Ausbesserung gegeben.
Diese Schaustellung, das größte interessante militärische Karussell, welche stets ohngleiches
Malen wird, ist eine ganz konventionelle Zusammenstellung aller Kavallerien der Welt:
Veteranen der Armenien, Nordamerika, Russland, Arabien, Kasas in ihren
militärischen Exerziten und Manövern.

Es ist die einzige Schaustellung, welche belehrt und unterhält!

Eine grossartige Vereinigung der verschiedensten Reiter
Truppe der japanischen „Samurai“ mit ihren antiken und modernen Kriegsmethoden.
Das Express-Pony, Gruppen mexikanischer Reiter und Lanzenwerfer, Schuttschützen,
Echte arabische Reiter und Athleten, Russische Kosaken aus dem Kaukasus, Junge Indianerinnen
in ihren Lieblingsunterhaltungen. Wie mal auf die „Riding Breaches“ (wilde Pferde) selbst
Einfolgen der wilden Pferde mittelst des Lasso. Ueberall auf einen Zug Auswanderer, Kavallerie-
wandler und militärische Revolutionen. Die berühmte Cattel von Deadwood. Eine Hunderte der
Gewisse zu Pferde, Kriegslanz der Indianer, 100 indianische Reiterkute.

Das grossartige in Szene gesetzte Schauspiel „Die Schlacht von Little Big Horn“.
Verursachung des 7. Kavallerieregiments der Vereinigten Staaten, eine schrecklich trübsame
Episode aus der Geschichte Amerikas. Exponierte Widergabe dieses Krieges mit den
Wilden, 800 Indianer, Plänkler, Soldaten und Pferde veranschaulichen die merkwürdigen und
berühmte
Verursachung der
letzten Zerstörung Custers.

Die vollständige Arena ist abends durch ganz spezielle elektrische Beleuchtungssysteme beleuchtet.
Ein einziges Billekt berechtigt zur Eintheilung aller europäischen Schauverrichtungen.

Preise der Plätze von BUFFALO BILL:

Erster Platz K 2.—, Nummerierter Sitz K 4.—, Reservierter Sitz K 5.—,
Logensitz K 8.—.

Kinder unter 10 Jahren zahlen halbe Preise.

Vorverkauf von Sitzen A K 5.— und K 8.—

ab 9 Uhr vormittags am Tage der Vorstellung bei:

Jos. Drotleff, Heltauergasse Nr. 23.

Druck und Verlag von Jos. D.

Fig. 18. - Anunț în „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“
No. 9894, Sibiu, 11 July 1906.
Advertiser in „Siebenbürgisch-Deutsches
Tageblatt“ No. 9894, Sibiu, 11 July 1906.

Kronstadt bloß 2 Tage!
 Sonnabend, den 14. und Sonntag,
 den 15. Juli 1—6[928]
 auf der
 „Blumenauer Wiese“
täglich 2 Vorstellungen
 nachmittags 2 Uhr, abends 8 Uhr.
 Eintritt von 1 Uhr nachmittags und 7 Uhr abends.
 Die Abendvorstellung ist genau dieselbe, wie die Nach-
 mittagsvorstellung.
 Alle Siege sind unter wasserdichtem Obdach.
BUFFALO BILL'S WILD WEST

 A Congress of Rough Riders of the World
 (die tollkühnsten Reiter der Welt)
 persönlich geleitet und vorgeführt durch
Colonel W. F. CODY, „Buffalo Bill“
 durchreist jetzt die Länder Europas, nur die grossen Städte besuchend.
 3 Histradje. — 500 Pferde. — 800 Menschen.
 Das Programm, so, undagegen es ist, wird zweimal des Tages vollständig und wieder
 rauch ohne jede Kürzung oder Abkürzung gegeben.
 Diese Schaustellung, das grösste internationale militärische Kessel, welche stets überglänzt
 stellen, wie, ist eine ganz ausserordentliche Zusammenstellung aller Details der Welt.
 Veteranen der Armeen Englands, Nordamerikas, Russlands, Arabiens, Kubas in ihren
 militärischen Kostümen und Manieren.
 Es ist die einzige Schaustellung, welche belehrt und unterhält.
 Eine grossartige Vereinigung der verwegenen Reiter. Komken, Mexikaner, Ger-
 Truppen der japanischen „Samurai“ mit ihren antiken und modernen Indigenen.
 Der Korymben, Gruppen mexikanischer Reiter und Lasso-werfer, Schachmatten.
 Reite arabische Reiter und Arabier. Reiter aus den Kaskaden, Jungs-Indianern
 in ihren Jagdtrachtungen. Wie mit der „Schling-Brücke“ (siehe Plakat) werden
 Krieger der wilden Plebe mittelst des Lasso, überlistet auf einen Zug bewandert. Kavallerie
 manövre, und militärische Evolutionen. Die herrliche Tracht von Schakos, den Hosen der
 Cossacks, der Reiter, Reiter der Indianer, 800 farbige Reiter.

INDIANS ATTACKING THE OVERLAND MAIL COACH
 Das grösste in Europa gesessene Schauspiel. Die Schlacht von Little Big Horn.
 Veranschaulichung der 7. Kavallerie, die von den Indianern, eine schreckliche Tragödie
 spielte aus der Geschichte Amerikas. Korymben, die Geschichte dieses Krieges aus
 der Indianer, Indianer, Soldaten und Pferde voranschickten die markwürdige und
 Veranschaulichung der letzten Zuflucht Custers.
 Ein einziges Mal wird durch eine solche ausserordentliche Schauwerkstatt.
Preise der Plätze von Buffalo Bill:
 Erster Platz K 2.—, Nummerierter Sitz K 4.—, Re-
 servierter Sitz K 5.—, Logenplatz K 8.—. Kinder unter
 10 Jahren zahlen halbe Preise.
 Vorverkauf von Sitzen à K 5.— und K 8.— ab 9 Uhr
 vormittags am Tage der Vorstellung bei der Filiale der
 „Brassoi Lapok“, Klostergasse 29.
 Hermannstadt Juli 13. Schäßburg Juli 16.

Fig. 19. – Anunț în „Kronstädter Zeitung“ No. 149, Brașov, 2 Iulie 1906.
 Advertiser in „Kronstädter Zeitung“ No. 149, Brașov, 2 Juli 1906.

Numai 2 zile în Brașov.
 Sâmbătă în 14 și Duminică în 15 Iulie st. în
in Blumëna.
Dilnic 2 Reprezentații.
 Reprezentația de seară nu se deosebește într-o nimic
 de reprezentația de după amiez.
 Locurile stau sub pânză impermeabilă.
BUFFALO BILL'S WILD WEST

 Congress of ROUGH RIDERS of the World
 (Cel mai temerari călărești din lume)
 sub direcțiunea personală a lui
CODY W. F. Colonel (BUFFALO BILL)
BUFFALO BILL Pușcaș mustru călare
 în exercițiile sale admirabile de tir
 pe cai în galop.
 100 Indiani din America de Nord.
 O scenerie mare în mai multe tablouri:
 Bătălia de la „Little Big“ „Horn“ său
 Defensiva extremă a lui „Custer“.
 Dilnic 2 Reprezentații ori cum va fi vremea.
 După amiez la orele 2. Seară la orele 8.
 Deschiderea cassei la 1 și 7 ore.
Prețul locurilor la „BUFFALO BILL“
 Locul I cor. 2. Loc numerotat 4 cor. Loc rezervat 5 cor.
 Loc în lojă 8 cor.
 Copii mai mici de 10 ani plătesc jumătate.
 Bilete pentru locurile de 5 și 8 corone
 se vând în zilele de reprezentații, începând dela orele
 9 a. m. la sucursala „Brassoi Lapok“ Strada Vămii 29.
 In 13 Iulie la Sibiu. In 16 Iulie la Sighișoara.

Fig. 20. – Anunț în „Gazeta Transilvaniei“ No. 136, Brașov, 20 Iunie (3 Iulie) 1906.
 Advertiser in „Gazeta Transilvaniei“ No. 136, Brașov, 20 June (3 July) 1906.

Nagyváradon csak 1 napra Penteken, július 20-an a lovasarteren két előadás.

Delután 2 órakor, este 8 órakor.

Bemenet delután 1-től. Este 7-től kezdve. — Az esti előadás semmiben sem különbözik a delutáni előadástól.

Minden ülés vízmentes vászon által van védve.

BUFFALO BILL'S WILD WEST

A Congress of Rough Riders of the World
(a világ legmerészebb lovasai)

CODY W. F. ezredes, „Buffalo Bill”

személyes vezetője és előadása alatt.

Utolsó időközlet!

El se tudomazni ezen utolsó alkalmat megvárni. Amit róla beszélnék semmi, öt fátel kell.

Három
különvonlat.

A nagyszórd
Vad-Nyugat a
Vad-Kelettel

testvérsejten
egyesítve.

1300
ember es
lő.

A világ legnagyobb
MUTATVÁNYA
mulatságos és tanulságos.
A legmerészebb lovasok fellépése.

Egyetlen és votálytalan
előadása

az Európa, Ázsia, Afrika és Amerika benszállott lovasainak. Számra a Kaukázus hegyzeiből, az oroszországi puszták, Afrikai sivatagjaitól, a mexikói Kordillerák, az Andek és az amerikai Sziklahegység benszállott lovasainak, az általános ismertetés a modern idők katonasági lovasági képességekkel követelik.

Kérem a mehaba lávnyasságok vágatlan lapjaitól jól megfigyelni! Orosz katonák, amerikai szavok, az Egyesült Államok civil katonasága, arabok, belgáknak, amerikai cowboyok, gyarántások, Kónosvélnek Rough Riderse, indiánok, kubánok, a Far-West határ katonái, mexikóiak, Johnny Baker, Hector, Branchos, egyorlatások, express ponyy, kivándorlók csapaja, képek az amerikai Far-West puszták határaitól.

Egy csapat Japán „Samurjai” akik a modern hadi gyakorlatokat.

A Kelet a Nyugattal egyesítve.

100 indián vörösbőrű
vezérek, harcosok, nők és gyermekek.

„BUFFALO BILL” a lovas lövészek mestere csodálatos Nyugykorlatokkal lélekon vágatlan.

A csodálatos mellé művészet, csaták és mérdőlések egy mehaba lávnyasságok ábraképei, melyben 100 indián, Mexikó, Kordillerák és lovasok, akik a legmerészebb utakon látják a Little Big Haros, mely a Kordillerák, Custer elnök mehaba lávnyasságok ábraképei, akik a Kordillerák, Custer elnök mehaba lávnyasságok ábraképei, akik a Kordillerák, Custer elnök mehaba lávnyasságok ábraképei.

A hirdetések előadások minden időjárásnál tartatnak meg.

A nagy arany- és egy külön villamos világítási rendezés által világítatik ki. Egyetlen egy hely foglaltat az összes hirdetések lávnyasságok megtekintésére.

„Buffalo Bill” helyzari:

Első hely 2 korona. Számozott hely 4 korona. Fenntartott hely 5 korona. Páholylás 8 korona. Gyermekek 10 éven alul felárakat fizetnek. Jegyek előre válthatók az 5 és 8 koronás helyek rendes árákon. d. e. 9 órától, az előadások napjár

Láng József üzletében Fő-utca, Rimány-ház Kolozsvárott jul. hó 18- és 19-én. Szatmárnémeti július 21-én

Láng József nyomdáj

BUFFALO BILL

Accentuăm că în spectacolul lui Buffalo Bill numit „Wild West” (apusul cel sălbatic) care va sosi în zilele acestea, reprezentațiile se vor ține sub cerul liber și în orice împrejurări, fie pe ploaie, fie pe soare.

Marca ceață a colonelului Cody Cowboy-ii, Indianii, Cazacii, Arabii, Mexicanii, Japonezii, Vânătorii, aruncătorii cu arcanul, ostășii și toți ceilalți învâtați cu ori ce tempestate. Acești bărbati crescuți în natură sunt nepăsători față cu ploaia și cu soarele. Dimpotrivă locuți destinat publicului va fi acoperit iar spectacolul se va petrece sub cerul liber. Arena va fi lungă de 440 de urme și lată de 185 de urme. Pentru a fi închipuit mărimea acestui spectacol, trebuie amintit că a fost trebuită de 33 trenuri speciale pentru transportarea lui. El cuprinde 800 de persoane și 500 de cai, 100 de Indiani din America de nord, multe căpetenii de ale, semințiilor indiene cu nevestele și cu copiii lor.

Metodul aplicat în Paris la vânzarea biletelor încă a contribuit mult la celebritatea lui „Wild West”. Toate se fac în cea mai mare orânduială. Fie care privitor își are locul său destinat, căci nu s-a liberat un număr de bilete, care să întrecă numărul locurilor.

În Cluj vor fi patru reprezentații.

Miercuri în 18 Iulie n. doné, și Joi în 19 Iulie n. iarași doné.

(Locul: Târgul de vite.)

Reprezenția de seară nu se deosebește de loc de celelalte.

Plecarea loc e scutit contra ploii.

BUFFALO BILL'S WILD WEST

Intinderea celorlalte îndrăzneți călări din toată lumea.

Colonelul W. F. Cody (Buffalo Bill) director

BUFFALO BILL

100 de Indiani din America de Nord.

Un mare spectacol în multe tablouri.

Lupta dela „Little Big Horn” sau apărarea din urmă alui CUSTER

Două reprezentații pe fie care zi în orice vreme.

După prânz la 2 oare. Seara la 8 oare. Cassa: la 1-ei la 7 oare seara.

Numărul cel mare de uși conduce pe fie care la locul său. Prețurile variază între 2-8 coroane.

Mare parte din bilete se vând foarte ieftin.

Locul întâi 2 eor. Locuri numerotate 4 eor. Locuri rezervate 5 eor. Un loc în loge 8 eor. Copii sub 10 ani plătesc jumătate.

Bilete pentru locurile de 5 și de 8 eor. se pot câștiga înainte de prânz la 2 oare în librăria „Luzia” Lepage-Lajos. Matyas Kiraly ter. Nr. 2.

În 20 Iulie la Muraș-Osorhel, și în 21 la Oradea-narc.

Fig. 21. — Anunț în „Nagyvarad” No. 170, Oradea, Iulie 21, 1906.

Advertiser in „Nagyvárad” No. 170, Oradea, July 21, 1906.

Fig. 22. — Anunț în „Răvașul” No. 27-28, Cluj, 14 Iulie 1906.

Advertiser in „Răvașul” No. 27-28, Cluj, 14 July 1906.

 In Cernăuț numai 2 zile.

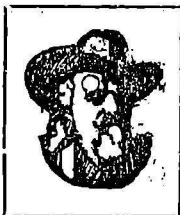
Marti în 24 și Miercuri în 25 Iulie 1906

(în piața râmătorilor)

Toate locurile sunt la adăpost, fiind acoperite de corturi impermeabile.

Buffalo

Wild

Bill

West

Congress of ROUGH RIDERS of the World

(cei mai îndrăzneți călăreți din lumea întreagă)

sub conducerea personală a colonelului W. F. Cody (Buffalo Bill).

Buffalo Bill

șintășul măiestru călare; siguranță uimitoare la țintă călare în fuga mare.

 100 Indiani din America de nord.

Lupta dela „Little Big-Horn” sau Ultima rezistență a Custerului.

Fie zi cu soare
Fie ploaie ninsoare

Zilnic 2 reprezentări.

După prânz la orele 2.

Seara la orele 8.

 Cassa se deschide: După prânz la orele 1.

Seara la orele 7.

Prețurile locurilor la Buffalo Bill (incl. impozitul pe bilete):

Stal prim cor. 2.20; Stal numerotat cor. 4.40; Stal rezervat cor. 5.50;
Scaun în lojă cor. 8.80; Loja (pentru 6 persoane) coroane 52.80).

Copii sub 10 ani plătesc jumătate.

Bilete à cor. 5.50 și 8.80 se vând în ziua reprezentării dela orele 9 dimineața înainte în librăria Romuald Schally, piața principală.

Buffalo Bill se află:

în 23 Iuliu în Colomea,
în 26 Iuliu în Stanislau.

icovineană în Cernăuț.

Fig. 23. - Anunț în „Gazeta Bucovinei” No. 28, Cernăuți, 22/9 Iulie 1906.

Advertiser in „Gazeta Bucovinei” No. 28, Cernăuți, 22/9 July 1906.

Fig. 24. – Buffalo Bill – Legenda omului din Vest, de Leonard McMurry, bronz, 1977, Persimmon Hill, Oklahoma City, Oklahoma. Foto Adrian-Silvan Ionescu.

Buffalo Bill – The Legend of the Westerner by Leonard McMurry, bronze, 1977, Persimmon Hill, Oklahoma City, Oklahoma. Photo by Adrian-Silvan Ionescu.

by Adrian-Silvan Ionescu

Fig. 25 – Gertrude Vanderbilt Whitney și sculptura ei monumentală „Buffalo Bill Cercetașul“, 1923.

Gertrude Vanderbilt Whitney and her monumental sculpture „Buffalo Bill the Scout“, 1923.

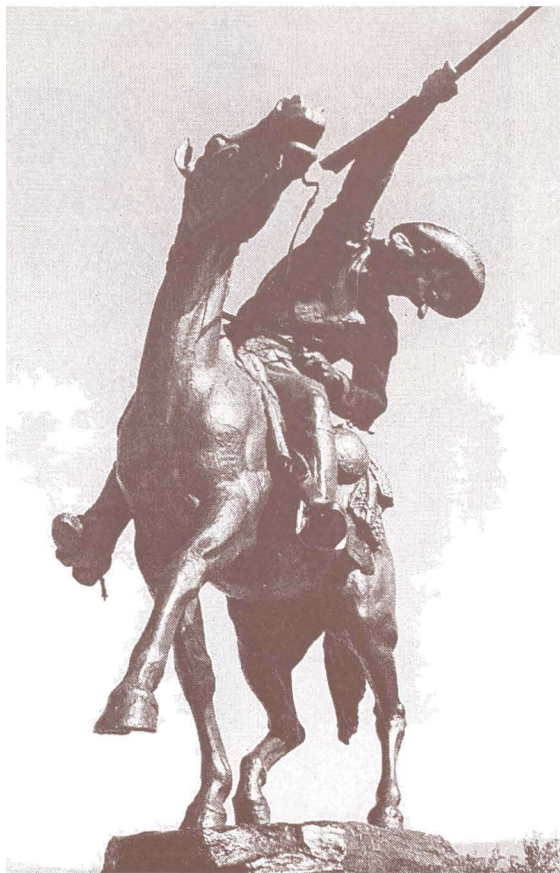

Fig. 26. – Buffalo Bill Cercetașul, de Gertrude Vanderbilt Whitney, bronz, 1924, Centrul Istoric Buffalo Bill, Cody, Wyoming. Foto Adrian-Silvan Ionescu.

Buffalo Bill the Scout by Gertrude Vanderbilt Whitney, bronze, 1924, Buffalo Bill Historical Center, Cody, Wyoming. Photo by Adrian-Silvan Ionescu.

Fig. 27. – Buffalo Bill Cercetașul, de Gertrude Vanderbilt Whitney, bronz, 1924. Centrul Istoric Buffalo Bill, Cody, Wyoming. Foto Adrian-Silvan Ionescu.

Buffalo Bill the Scout by Gertrude Vanderbilt Whitney, bronze, 1924. Buffalo Bill Historical Center, Cody, Wyoming. Photo Adrian-Silvan Ionescu.

Fig. 28. – Buffalo Bill omul câmpilor, de Bob Scriver, bronz, 1977, Centrul Cultural Buffalo Bill, Cody, Wyoming. Foto Adrian-Silvan Ionescu.

Buffalo Bill the Plainsman by Bob Scriver, bronze, 1977, Buffalo Bill Historical Center, Cody, Wyoming. Photo by Adrian-Silvan Ionescu.

Fig. 29. – Buffalo Bill Historical Center, Cody, Wyoming. Foto Adrian-Silvan Ionescu.

Buffalo Bill Historical Center, Cody, Wyoming. Photo by Adrian-Silvan Ionescu.

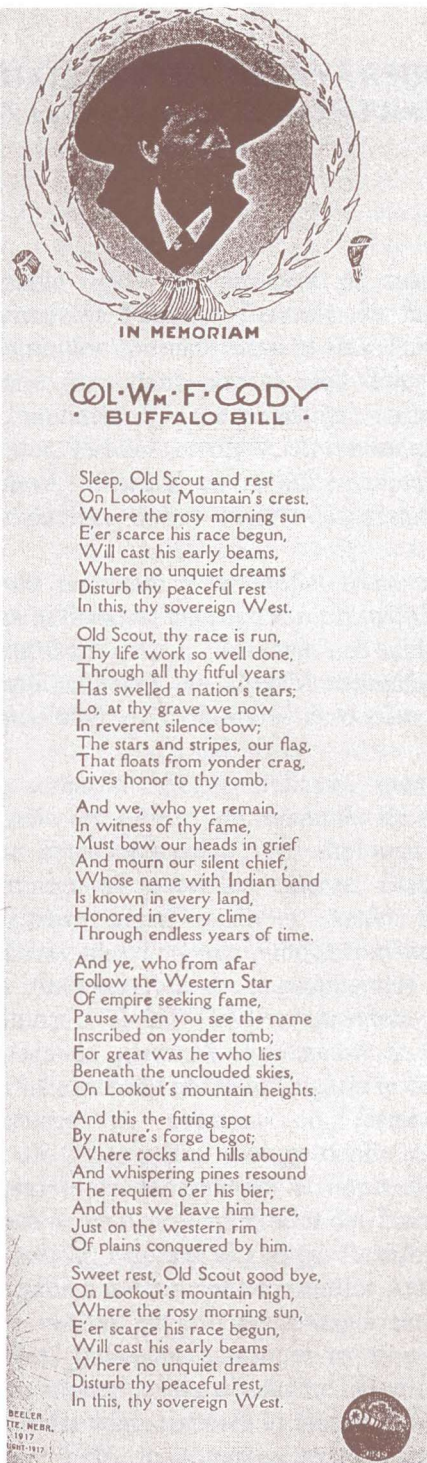

Fig. 30. – Poem funebru în memoria lui Buffalo Bill de A. F. Beeler, 1917. Arhivele Naționale Istorice Centrale, Casa Regală, Regina Maria, Personal, II-9/1926, fila 26.
Memorial poem for Buffalo Bill by A. F. Beeler, 1917.